

normalhälsovårdsordning kommer samråd att ske med bl. a. svenska stadsförbundet och svenska landskommunernas förbund.

14 kap. Om hälsovårdskontroll (70—82 §§ departementsförslaget)

Gällande bestämmelser m. m.

Hälsovårdsnämnd har enligt bestämmelser i 1 och 35 §§ *hälsovårdsstadgan* att övervaka efterlevnaden av stadgan samt i enlighet med densamma givna föreskrifter ävensom att i övrigt ägna uppmärksamhet och tillsyn åt allt som kan inverka på allmänna hälsotillståndet. Nämndens formella befogenheter vid utövandet av denna verksamhet framgår av 29, 53 och 57 §§. Enligt de två förstnämnda paragraferna äger nämnden, då den antingen omedelbart eller efter förutgångna råd eller uppmaningar finner sig böra i särskilt fall meddela föreläggande eller förbud, fastställa vite för underlåtenhet att ställa sig föreläggandet eller förbudet till efterrättelse, därest ej särskild påföljd härför finnes bestämd i hälsovårdsstadgan, annan allmän författning eller lokal hälsovårdsordning. I 57 § tillerkännes hälsovårdsnämnd befogenhet att under angivna förutsättningar på försumligs bekostnad låta verkställa arbete eller åtgärd mot lega.

Hälsovårdsnämnd i stad äger enligt 28 § till inställelse inför sig vid vite kalla envar, som bor eller uppehåller sig i staden. Motsvarande bestämmelse saknas för landets del.

Det åligger enligt den för såväl stad som land gällande 56 § polismyndighet att biträda vid tillsynen över ordningen med avseende å allmänna hälsovården, att göra anmälan till vederbörande hälsovårdsnämnd samt att lämna nämnden erforderlig handräckning.

Enligt 55 § 2 mom. äger länsstyrelserna förelägga lämpliga viten vid sin övervakning av att kommuner, hälsovårdsnämnder och vederbörande läkare fullgör sina åligganden avseende allmänna hälsovården.

Vidare har i anslutning till materiella bestämmelser i *hälsovårdsstadgan* meddelats föreskrifter om hälsovårdsnämndens befogenheter vid övervakning av bestämmelsernas efterlevnad.

I 8 § 8 mom. och 43 § 7 mom. stadgas sålunda beträffande bostäder och samlingslokaler, att hälsovårdsnämnden, om rättelse icke sker efter tillsägelse, äger antingen förelägga viss tid för felaktighets avhjälpande eller förbjuda bostadsrumms vidare användning för bostadsändamål eller meddela uppskov i ärendet på viss tid eller tills vidare. Vid meddelande av föreläggande att efter viss tid ha avhjälpt bristfällighet i avseende å boningsrum skall hälsovårdsnämnden i förekommande fall förordna om rummets utrymmande intill dess bristfälligheten blivit avhjälpt. Hälsovårdsnämnden äger vidare förbjuda lägenhets beboende av mer än ett visst antal personer eller dess användning som bostad för minderåriga

eller godkänna sådan lägenhet för beboende endast av vuxna eller av ensam vuxen person. I särskilda fall må nämnden tillåta att utdömd lägenhet användes som bostad så länge den vid tillfället däri boende kvarbor. Nämnden må också förbjuda lägenhetens användande för bostadsändamål under viss årtid. Grundar sig felaktighet i fråga om bostad på förekomsten av väsentlig brist av byggnadsteknisk art bör, innan föreläggande eller förbud meddelas, yttrande av byggnadsnämnden inhämtas eller byggnadstekniskt sakkunnig person rådfrågas. Föreläggande eller förbud må alltefter omständigheterna riktas mot husägare eller nyttjanderättshavare eller mot bådadera. Hälsovårdsnämnden äger föreskriva att innehavare av lägenhet, som till följd av meddelat föreläggande eller förbud avflyttar från lägenheten skall, där han ej inflyttar i lägenhet som anvisats honom av nämnden, före inflyttningen i ny lägenhet meddela nämnden den nya lägenhetens adress.

I 9 § 4 mom. och 44 § 3 mom. bemyndigas hälsovårdsnämnd förbjuda hämtning av vatten från visst vattenhämtningsställe samt upptagning å viss plats av is för hushållsbehov m. m. Hälsovårdsnämnd i stad äger dessutom förbjuda att is, som upptagits å viss plats utom staden, införes till staden eller försäljes därstädes.

Enligt 13 § 4 mom. tredje stycket och 48 § 2 mom. tredje stycket äger hälsovårdsnämnden, för det fall att större brister vidlåder vattenklosett och dessa icke avhjälpas inom tid, som hälsovårdsnämnden föreskriver, eller för det fall att vattenklosett skötes vårdslöst, tills vidare förbjuda att inrättningen begagnas eller påbjuda sådana åtgärder att inrättningen icke kan brukas.

I samband med medgivande till vissa åtgärder i fråga om renhållning skall hälsovårdsnämnd enligt 15 § 3 mom. meddela nödiga föreskrifter till förebyggande av sanitära olägenheter av de medgivna anordningarna.

Om hållandet inom stad av nötkreatur eller svin föranleder större osnygghet än som är därifrån oskiljaktig eller ock vållar sanitära olägenheter, må hälsovårdsnämnd enligt 18 § 7 mom. tills vidare förbjuda detsamma.

Enligt 19, 20 och 21 §§ äger hälsovårdsnämnd i stad meddela föreskrifter i anslutning till hållandet av mindre djur och bortforsling av orenlighet m. m.

I 22 § andra stycket och 48 a § andra stycket bemyndigas hälsovårdsnämnden förbjuda felaktig avloppslednings användning intill dess detsamma försatts i fullgott skick. Bestämmelsen är genom hänvisning i de nämnda paragraferna tillämplig även på reningsanläggning och andra till avloppsledning hörande anordningar.

Om sanitär olägenhet vållas av fabrik eller näring skall hälsovårdsnämnden enligt 24 § 1 mom. och 50 § 1 mom. tillhålla vederbörande att vidtaga tjänliga åtgärder för olägenhetens avhjälpande. Verkställes ej av nämnden anbefalld åtgärd inom föreskriven tid och är den anmärkta

olägenheten svår, äger nämnden tills vidare förbjuda fabriken eller näringsens drivande. Det sagda gäller enligt 6 mom. förstnämnda paragraf även vissa upplag inom stad. Enligt 33 § har hälsovårdsnämnd i stad att hos vederbörande länsstyrelse anmäla sanitär olägenhet i staden av fabrik, upplag eller annan dylik anordning utanför stadens område.

Som tidigare nämnts har *riksdagen* i skrivelse den 18 mars 1955 hemställt, att sådan ändring i hälsovårdsstadgan måtte övervägas att i vissa fall skyldighet införes för fastighetsägare att till hälsovårdsnämnd uppge ny ägare av fastigheten. I de motioner, som föranledde riksdagens hemställan (nr 61 i första kammaren och nr 72 i andra kammaren), har föreslagits att i hälsovårdsstadgan måtte införas sådan bestämmelse, att fastighetsägare som meddelats förbud att för bostadsändamål uthyra boningsrum eller lägenhet, skall vara skyldig att vid försäljning av fastigheten lämna hälsovårdsnämnden uppgift å den nye ägarens namn och adress samt att bestämmelsen förbindes med straffsanktion. Andra lagutskottet har i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 17 år 1955 uttalat att utskottet kommit till den uppfattningen att det i motionerna framlagda förslaget är värt att närmare övervägas. Hälsovårdsnämnden skulle genom det föreslagna systemet redan på ett tidigt stadium få kännedom om överlåtelse av sådan fastighet, beträffande vilken förbud meddelats, och skulle då omedelbart kunna meddela den nye ägaren motsvarande förbud, i förekommande fall i förening med vite. På så sätt skulle en betydande effektivisering av hälsovårdsstadgans tvångsmedel åstadkommas. Utöver det fall då förbud att använda boningsrum eller lägenhet för bostadsändamål meddelats syntes det utskottet böra övervägas om icke en motsvarande föreskrift bör införas för fall då föreläggande meddelats att avhjälpa viss felaktighet. Behov av anmälningsskyldighet torde enligt utskottets mening föreligga oavsett vilken form av bostadsupplåtelse förbudet avser, och föreskriften torde böra förenas med straffsanktion. Erinran om anmälningsskyldigheten bör lämpligen intagas i hälsovårdsnämndens beslut.

I en till Konungen ställd, den 24 november 1954 till inrikesdepartementet inkommen skrift har vidare *Hälsingborgs hyresgästförening* hemställt om snara och effektiva åtgärder till motverkande av att hälsovårdsnämnds föreläggande blir utan verkan till följd av att den fastighetsägare mot vilken åläggandena riktats säljer fastigheten till annan person. *Hyresgästernas riksförbund* har i skrivelse den 15 november 1954 förklarat sig instämma i det av hyresgästföreningen framförda önskemålet.

Hälsovårdsstadgekommittén

I anslutning till de olika paragraferna i sitt förslag anför kommittén i huvudsak följande.

Kommittén förutsätter att medicinalstyrelsen och veterinärstyrelsen i

förekommande fall samråder, då de i enlighet med 119 § utfärdar råd och anvisningar för hälsovårdsnämnderna.

I anslutning till 120 § uttalar kommittén, att länsstyrelsen regelmässigt bör hänvända sig till vederbörande hälsovårdsnämnd för vidtagande av erforderlig åtgärd inom allmänna hälsovården. Ett direkt ingripande av länsstyrelsen synes böra ske endast då ärendet t. ex. rör flera kommuner eller eljest är av sådan storleksordning att ett ingripande av länsstyrelsen är motiverat. I sådana fall synes emellertid hälsovårdsnämnden böra beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

Hälsovårdsnämnds allmänna uppgifter enligt 121 § exemplifieras av kommittén, förutom genom hänvisning till olika lagar vari dessa uppgifter anges, genom omnämnande av sådana uppgifter som drift av smittrenings-, avlusnings- eller karantänsanstalt samt förvaltning av soptipp och allmän anläggning för förstöring av avfall.

Bestämmelserna i 122 § föranleder kommittén att framhålla, att hälsovårdsnämnd vid sin övervakning av efterlevnaden av hithörande bestämmelser bör handla med smidighet utan att den erforderliga fastheten efterges. Övervakning bör liksom hittills i allmänhet i första hand ske genom råd och anvisningar.

I anslutning till bestämmelserna i 123 § 1 m o m. uttalar kommittén, att den icke funnit sig kunna biträda de tidigare angivna förslagen om att beslut av hälsovårdsnämnd angående utdömning av bostadslägenhet skulle anmälas till inskrivningsdomaren för anteckning i fastighetsboken. Flera skäl för denna ståndpunkt anföres, varvid kommittén särskilt framhåller att man med ett sådant förfarande knappast skulle kunna uppnå den önskvärda effektiviseringen av bostadsbestämmelserna, icke ens om bestämmelse infördes om att ett utdömningsbeslut skulle vara gällande även mot ny ägare. Det kunde visserligen vara av värde att få fastslaget, att ett utdömningsbeslut skulle gälla oberoende av vem som vore ägare av huset, men det ur praktisk synpunkt viktiga vore dock, att det eventuella vite som var förknippat med beslutet även övergick på den nye ägaren. En sådan övergång av vite från en person till en annan anser kommittén av principiella skäl utesluten. Till utveckling härav anför kommittén, att den nye ägaren av en fastighet icke kan anses ha ådagalagt den tredska, som är en förutsättning för åläggande av vite.

Ej heller har kommittén ansett sig böra föreslå en straffbestämmelse med tillämpning på fastighetsägare, som trots meddelat förbud av hälsovårdsnämnden uthyr eller upplåter lägenhet till bostad, varvid även ny ägare av fastigheten skulle kunna straffas. Det är nämligen enligt kommitténs uttalande icke säkert, att ett bötesstraff skulle kunna utkrävas snabbare mot en ny ägare än ett mot denne förnyat vitesföreläggande. En ny ägare som delges ett utdömningsbeslut, meddelat mot en tidigare ägare, skulle även om bötesstraff finnes stadgat kunna vinna tid genom

ett överklagande av själva utdömningsbeslutet. Det förefaller vidare kommittén som om ett vite skulle utgöra en kraftigare påtryckning än hotet om ett straff, vilket väl i allmänhet skulle inskränka sig till ett ej alltför högt antal dagsböter.

Under hänvisning till det anförda har kommittén icke ansett sig böra föreslå någon ändring i den nuvarande ordningen i förevarande hänseende.

Däremot har kommittén genom bestämmelsen i 123 § 2 m o m. ansett sig böra göra den nu i bostadsärenden gällande befogenheten för hälsovårdsnämnden att meddela uppskov generellt tillämplig inom hälsovårdskontrollen.

Genom föreskriften i 124 § 1 m o m. har kommittén utsträckt den nu för bostäder och samlingslokaler gällande regeln om mot vem ett föreläggande skall riktas till att gälla även för hotell, pensionat o. dyl. samt djurstall. I sistnämnda fall torde bestämmelsen dock enligt kommitténs uttalande endast få betydelse i arrendeförhållanden. Kommittén hänvisar i övrigt till medicinalstyrelsens råd och anvisningar, vari angivits om ett föreläggande i olika fall bör riktas mot fastighetsägare eller nyttjanderättshavare. Dessa råd och anvisningar skall enligt kommittén vara tillämpliga även i fortsättningen.

Bestämmelserna i 124 § 2 m o m. har utformats efter förebild av 99 § livsmedelsstadgan. Kommittén understryker att den omständigheten att t. ex. ett föreläggande att låta utföra vissa reparationer riktas mot fastighetsägaren icke i och för sig innebär något ställningstagande till frågan om vem som skall betala reparationerna.

I 124 § 3 m o m. har en nu för hälsovårdsnämndens befattning med bostäder gällande bestämmelse gjorts generellt tillämplig, varjämte skyldigheten att inhämta yttrande gjorts obligatorisk.

Även i 126 § har en nu gällande bestämmelses räckvidd utsträckts, nämligen från att gälla endast för stad till att bli tillämplig inom riket i dess helhet.

Polismyndighets medverkan vid hälsovårdskontrollen enligt 128 § innebär en skyldighet att i förekommande fall bringa sanitära missförhållanden till hälsovårdsnämndens kännedom, varemot meningens icke är att polismyndigheten skall syssla med hälsovårdsinspektion.

Kommittén erinrar i detta sammanhang om att polismyndighet även har skyldighet att lämna erforderlig handräkning för att bereda inspekterande myndighet tillträde till lokal som skall inspekteras med utnyttjande av inspektionsbefogenheten enligt 122 § 2 mom.

Särskilda bestämmelser angående hälsovårdskontroll i frågor, varom materiella föreskrifter meddelats även i departementsförslaget, finnes i kommittéförslaget under 32–34 §§, 38 och 39 §§, 42 § andra stycket, 55 § andra och tredje styckena, 60 § första stycket samt 64 och 100 §§.

I anslutning till de i 33 § intagna bestämmelserna framhåller kom-

mittén betydelsen av att hälsovårdsnämndernas förelägganden erhåller en ändamålsenlig formulering. Kommittén anför.

Sålunda bör ett vitesföreläggande för en hyresvärd att reparera en ut-
hyrd bostadslägenhet innefatta ett direkt föreläggande för hyresvärden
att reparera lägenheten. Skulle det, när den av hälsovårdsnämnden fast-
ställda tiden utgått, visa sig, att lägenheten faktiskt icke längre utnyttjas
som bostad, kan emellertid vitet icke uttagas. En förutsättning för före-
läggandet får nämligen anses vara, att bostadslägenheten även i fortsätt-
ningen användes som bostad. I praxis ha förelägganden av detta slag ofta
formulerats så, att lägenheten ej må användas för bostadsändamål efter
viss tidpunkt, med mindre den dessförinnan reparerats på visst sätt. En
sådan formulering är enligt kommittén ej lämplig. Föreläggandet bör i
stället formuleras så, att hyresvärden förelägges att före viss dag ha vid-
tagit reparationerna. Möjligen kan tilläggas »därest lägenheten efter den
bestämda dagen kommer att användas som bostad». En hyresvärd, som
får ett dylikt föreläggande, har två möjligheter. Antingen finner han med
sina intressen förenligt att fortfarande ha lägenheten upplåten som bo-
stad, och i sådant fall reparerar han lägenheten. Eller också anser han
t. ex. att reparationerna skulle bli allt för kostsamma i förhållande till
inkonsten från lägenheten och i så fall uppsäger han hyresgästen till av-
flyttning. — — — Enligt lagen om hyresreglering kan det emellertid in-
träffa, att en uppsägning av ett hyresavtal förklaras ogiltig, i följd varav
hyresgästen kvarbor i lägenheten. Om föreläggandet då givits den formen,
att hyresvärden ålagts reparera före en viss dag (om lägenheten efter denna
dag användes till bostad), är hyresvärden skyldig att reparera vid äventyr
att eventuellt vite utdömes.

Om å andra sidan föreläggandet formulerades som ett förbud att använda
lägenheten för bostadsändamål efter en viss dag om icke dessförinnan
förelagda reparationer utförts och hyresvärden underlåte att vidtaga repara-
tioner, skulle hälsovårdsnämndens beslut i realiteten komma att innebära,
att lägenheten utdömdes som bostad. En följd härav bleve, att hyres-
avtalet vore förfallet med möjlighet för hyresvärden att få hyresgästen
vräkt. Genom ett beslut med stöd av hälsovårdsstadgan skulle man alltså
på detta sätt kunna motverka hyresregleringslagens syfte, nämligen att
en uppsägning av ett hyresavtal skall kunna förklaras ogiltig om uppsäg-
ningen strider mot god sed i hyresförhållande eller eljest är obillig. En
formulering av ifrågavarande slag bör därför undvikas.

Det har ifrågasatts att förelägganden av den typ, som kommittén ansett
böra komma till användning, endast borde tillgripas, antingen när kostna-
derna för de förelagda reparationerna vore ringa eller då angelägenheten av
att lägenheten bibehöllles som bostad vore stor. Kommittén kan icke finna,
att de hälsovårdande myndigheterna böra anlägga sådana synpunkter vid
formuleringen av förelägganden. Den ekonomiska prövningen synes böra
ankomma på de hyresreglerande myndigheterna och kostnadsfrågan få in-
verka på frågan om uppsägningens obillighet.

Remissyttrandena

Stadsfullmäktige i Trollhättan yttrar i anslutning till b e s t ä m m e l-
s e r n a i 120 § att befogenheten att genom vite tillhålla hälsovårds-

nämnder och vissa befattningshavare att fullgöra sina skyldigheter icke torde överensstämna med nuvarande uppfattning om vitets funktion. I de fall då vitesföreläggande skulle tänkas komma till användning torde enligt fullmäktiges uppfattning ansvar för tjänstefel föreligga. Fullmäktige uttalar att vite ej kan tillämpas där straff kan förekomma.

Länsstyrelsen i Kalmar län föreslår en sådan bestämmelse i hälsovårdsstadgan, att länsstyrelse beredes möjlighet att där så finnes erforderligt direkt förelägga en felande lämpligt vite, och anför härvid följande.

Det förekommer att länsstyrelse och hälsovårdsnämnd ha olika uppfattning i fråga om behovet av att giva föreläggande. Tredskar därvid hälsovårdsnämnd kan avsevärd tid förflyta innan lämpliga åtgärder vidtages, vilket i brådskande fall måste framstå som synnerligen beklagligt. Även kan i fall, som komma under länsstyrelsens bedömande, förekomma att hälsovårdsnämnd givit föreläggande i vissa avseenden och att länsstyrelse efter vidtagen utredning finner att föreläggande bör givas i ytterligare andra avseenden. Utredningen förutsätter tydligen att länsstyrelse ej själv utfärdar föreläggande. Vissa beslut av regeringsrätten synas emellertid giva vid handen, att länsstyrelse skulle vara berättigad att själv meddela föreläggande.

Medicinalstyrelsen finner det uppenbart att även länsstyrelse, medicinalstyrelsen och veterinärstyrelsen skall ha genom föreskrift i 122 § 2 m o m. angiven inspektionsrätt, vilket torde böra komma till uttryck i paragrafens formulering.

Chefstjänstemän vid hälsovårdsnämnden i Stockholm finner den föreslagna texten lämna utrymme för tvekan, huruvida t. ex. en bostadsassistent har rättighet att besöka en plåtslagarverkstad för att utröna orsaken till sanitär olägenhet i bostäder ovanför densamma, varför uttrycket »som står under hans tillsyn» bör utgå ur författningstexten.

Det bör även genom bestämmelse i 122 § 3 m o m. förbjudas att yppa enskilda förhållanden, som kommit till hälsovårdsnämndens kännedom, anser *hälsovårdsnämnderna i Hallsberg köping, Pålsboda municipalsamhälle, Hammars kommun och Kumla landskommun*.

Medicinalstyrelsen anför rörande bestämmelsen i 123 § 2 m o m.

Styrelsen vill — — — framhålla att betydande sanitära olägenheter kunna föreligga utan att »uppenbar fara för hälsan» är för handen. Som exempel härpå må nämnas buller och besvärande lukt från en fabriksrörelse eller stank från ett öppet avloppsdikey. Dessa exempel kunna mångfaldigas. I dessa fall skulle enligt förslaget hälsovårdsnämnden ha dispensmöjlighet, vilket ur sanitär synpunkt icke är önskvärt. Styrelsen ställer sig därför mycket tveksam till den föreslagna utvidgningen av dispensrätten. Med hänsyn till de skärpningar, som förslaget innebär i förhållande till vad som nu gäller och vilka enligt styrelsens mening få till följd att dispens kan bli erforderlig i åtskilliga andra fall än bostadsfrågor, vill styrelsen dock icke motsätta sig den utvidgade dispensrätten. Förutsättning härför bör dock vara att därmed förenas skyldighet för hälsovårdsnämnd att innan beslut fattas i dispensärende, särskilt när detta avser

hälsovårdstötort, höra vederbörande läkare, som avses i 2 § och i förekommande fall i samma paragraf avsedd veterinär.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län finner bestämmelsen om möjlighet för hälsovårdsnämnden att medge uppskov med föreläggande eller förbud onödig. Då nämnden äger pröva om föreläggande eller förbud över huvud taget skall meddelas får det anses självklart att nämnden även skall kunna medge uppskov.

Sveriges fastighetsägareförbund föreslår sådan omformulering av 123 § 2 mom. i kommittéförslaget, att momentet kommer att innefatta en direkt föreskrift för myndigheterna att även iakttaga ekonomiska synpunkter vid tillämpningen av hälsovårdsstadgans bestämmelser.

Hälsovårdsnämnden i Osby köping framhåller att bestämmelsen i 124 § 3 mom. om obligatorisk skyldighet att inhämta byggnadsnämnds yttrande eller rådfråga byggnadstekniskt sakkunnig person i angivna fall innebär en skärpning av gällande bestämmelser. Denna skärpning kommer enligt nämndens uppfattning att avsevärt försvåra hälsovårdsnämndernas arbete. Det kan därför ifrågasättas om icke nuvarande bestämmelser i ämnet även i fortsättningen bör gälla. I samma riktning uttalar sig *kommunalfullmäktige i Hörby* och *Bjuvs köpingar* samt *i Staffanstorps kommun* ävensom *förste provinsialläkaren i Malmöhus län*, *Arlövs municipalfullmäktige*, *föreningen för allmän hälsovård* och *hälsovårdsförbundet i Västerbottens län*.

Stadsfullmäktige i Malmö förordar en föreskrift om att yttrande i förekommande fall skall inhämtas av vatten- och avloppsteknisk myndighet där sådan finnes. *Föreningen för vattenhygien* föreslår föreskrift om skyldighet att i förekommande fall inhämta yttrande av sanitärtekniskt sakkunnig person. *Sveriges läkarförbund* anser att med brist av byggnadsteknisk art samt med byggnadstekniskt sakkunnig person bör jämnställas sanitärteknisk brist och sanitärtekniskt sakkunnig person.

Frågan om föreskrifter till effektivisering av meddelat föreläggande avseende fastighet, som byter ägare, har behandlats i flera remissyttranden.

Medicinalstyrelsen anför.

Hälsovårdsnämnden bör äga föreskriva, att fastighetsägare, som överlåter fastighet, beträffande vilken meddelats förbud eller föreläggande enligt 33 och 34 §§ i förslaget, skall vara skyldig att omedelbart till nämnden lämna uppgift om försäljningen samt om den nye ägarens namn och adress. Ett åsidosättande av denna skyldighet bör medföra straffansvar.

Även *stadsfullmäktige i Eskilstuna m. fl. städer* förordar samma tillägg till bestämmelserna om föreläggande och förbud, liksom bl. a. *förste provinsialläkarna i Jönköpings, Kristianstads och Värmlands län*, *samarbetskommittén för hälsovårdsnämnderna i rikets större städer* samt *föreningen för allmän hälsovård*.

Stadsfullmäktige i Hälsingborg föreslår en tilläggsbestämmelse av inne-

håll att delgivet föreläggande skall gälla även mot ny ägare av fastighet, dock att sådant föreläggande eller förbud bör delges den nye ägaren så snart hälsovårdsnämnden erhållit kännedom om att fastigheten övergått till ny ägare.

Stadsfullmäktige i Malmö föreslår en särskild bestämmelse om att vad som i hälsovårdsstadgan sägs om fastighetsägare i förekommande fall skall gälla innehavare av tomträtt.

Länsstyrelsen i Kristianstads län önskar ett förtydligande av bestämmelsen i 125 § om hälsovårdsnämndens befogenhet att verkställa åtgärder på bekostnad av den som försummat sig så, att därav framgår huruvida »med stöd av hälsovårdsstadgan eller eljest utfärdade föreskrifter» avser generellt utfärdade föreskrifter exempelvis i form av en hälsovårdsordning eller även åtgärd som hälsovårdsnämnden föreskrivit i ett konkret fall.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anför.

Såvitt länsstyrelsen har sig bekant har motsvarande bestämmelse i gällande hälsovårdsstadga icke vunnit nämnvärd tillämpning. Däremot är det möjligt, att bestämmelsen haft viss indirekt betydelse genom att utöva press på vederbörande. Svårigheten att tillämpa bestämmelsen måste bero på dess ofullständighet. Den lämnar icke några upplysningar om nämndens närmare befogenheter i de talrika fall, där nämnden har att räkna med att parten kommer att vägra nämnden tillträde eller eljest söka hindra dess åtgöranden. Frågan om hur nämnden skall utfä ersättning lämnas öppen o. s. v. Om bestämmelsen utökades med en närmare reglering av de nu antydda frågorna, skulle den bli ett effektivare redskap för hälsovårdsnämnderna, användbart särskilt i fall där skyndsamhet är påkallad.

Hälsovårdsnämnden i Malmö vill icke yrka på att bestämmelsen om verkställighet på försumliga bekostnad skall utgå men anser att dess betydelse i fortsättningen liksom hittills torde komma att bli minimal. Den har nämligen ytterst sällan tillämpats. Knappast någon hälsovårdsnämnd torde disponera medel för ifrågavarande ändamål.

Sedan *hälsovårdsnämnden i Hälsingborg* under framhållande av liknande synpunkter särskilt betonat det vanskliga för en hälsovårdsnämnd att utfä ersättning i efterhand av vederbörande fastighetsägare för de av nämnden vidtagna åtgärderna, föreslår *stadsfullmäktige i Hälsingborg* en tilläggsbestämmelse av innehåll, att kostnaderna för hälsovårdsnämnds åtgärder må utmätas på grundval av nämndens beslut och kvitterad räkning på kostnaderna för åtgärderna.

Hälsovårdsnämnden i Göteborg anför att bestämmelsen om befogenhet för hälsovårdsnämnd att verkställa åtgärder hittills aldrig kunnat tillämpas, varför den bör utgå.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anför angående polismyndighets skyldighet att i enlighet med föreskriften i 128 § lämna hälsovårdsnämnden handräckning.

Under vilka förutsättningar handräckning skall kunna lämnas och vilka handräckningsåtgärder som kunna ifrågakomma utsäges icke i författningstexten. I praxis råder också stor osäkerhet om tillämpningsområdet för motsvarande bestämmelse i gällande hälsovårdsstadga. Som ovan anförts är det bland annat ovisst i vad mån polishandräckning kan tillgripas för utrymmande av utdömd lägenhet. Det synes för övrigt icke lämpligt att helt överlämna åt praxis att närmare avgränsa tillämpningsområdet för ett stadgande av detta slag. Stadgandet skall nämligen i första hand tillämpas av underordnade myndigheter, som i allmänhet sakna förutsättningar att forska i den relativt svårtillgängliga praxis som kan ha hunnit utbildas. Dessutom är ofta stor skyndsanhets av nöden. Länsstyrelsen får föreslå, att ifrågavarande stadgande omarbetas så, att nu antydda brister i görligaste mån elimineras.

Även *stadsfullmäktige i Trollhättan* förordar bestämmelser angående omfattningen av polismyndighets skyldighet att lämna hälsovårdsnämnden handräckning och anför därvid bl. a., att sådan handräckning icke lär kunna lämnas i de fall då för verkställighet fordras domstols och exekutiva myndigheters medverkan, varemot handräckning torde böra lämnas för delgivning av hälsovårdsnämndens beslut eller för att bereda hälsovårdstjänsteman tillträde till lokal eller område som står under hans tillsyn eller möjlighet att där företaga undersökning.

Stadsfullmäktige i Malmö framhåller i anslutning till bestämmelserna i 33 § att varje brist hos ett boningsrum kan avhjälpas, om tillräcklig kostnad nedlägges därpå. Som grund för ett förbud att använda ett boningsrum för bostadsändamål bör därför i stället föreskrivas, att rummet skall vara behäftat med brist som är höggradig och av sådan art, att dess avhjälpande kräver medgivande av byggnadsnämnd. Av liknande uppfattning är *svenska hälsovårdstjänstemannaförbundet*. *Stadsfullmäktige i Hälsingborg* föreslår med liknande motivering att grunden för ett förbud bör vara, att bristen är betydande och av sådan art att den ej kan för rimliga kostnader avhjälpas. Till sistnämnda förslag har *länsstyrelsen i Malmöhus län* anslutit sig.

Även *länsstyrelserna i Västmanlands och Västerbottens län* anser att de hälsovårdande myndigheterna i anslutning till regeringsrättens praxis bör taga hänsyn till ekonomiska synpunkter.

Stadsfullmäktige i Lund anser att ett förbud att använda boningsrum som bostad bör meddelas av hälsovårdsnämnden först efter byggnadsnämndens hörande, varom föreskrift bör intagas i hälsovårdsstadgan.

Länsstyrelsen i Västerbottens län framhåller att hälsovårdsföreskrifter vilka i likhet med de förevarande utformats under påverkan av gällande hyresreglering bör ha formen av provisoriska bestämmelser i anslutning till hyresregleringslagen.

Departementschefen

I departementsförslaget har vissa av bestämmelserna i kommittéförelä-

gets kapitel om hälsovårdskontrollen införts bland de inledande bestämmelserna i 1 kap. Så är förhållandet med stadgandena i 119 § om de centrala myndigheternas skyldighet att meddela råd och anvisningar samt med föreskrifterna i 120 och 121 §§ om länsstyrelses och hälsovårdsnämnds åligganden inom allmänna hälsovården.

Till nu förevarande kapitel i departementsförslaget har däremot koncentrerats de formella bestämmelserna rörande hälsovårdsnämnds, länsstyrelses och centrala myndigheters befogenheter med avseende å allmänna hälsovården, varjämte här också meddelas vissa riktlinjer för hälsovårdsnämndernas verksamhet.

En viktig fråga i detta sammanhang är hur ett föreläggande av hälsovårdsnämnd i fråga om fastighet, vilken efter föreläggandets meddelande övergår till ny ägare, skall kunna göras effektivt. Med fog kan nämligen hävdas att de nuvarande förhållandena härvidlag i vissa avseenden är mindre tillfredsställande. Kommittén har också utförligt uppehållit sig vid spørsmålet men för sin del icke kunnat förorda någon ändring i den nu gällande ordningen. För egen del anser jag icke heller på de av kommittén anförda skälen en lösning efter de av kommittén diskuterade alternativen — anteckning i fastighetsboken av hälsovårdsnämndens föreläggande eller en övergång av föreläggandet på ny ägare — godtagbar. Däremot har jag funnit vad riksdagen 1955 framhållit erbjuda vissa möjligheter att uppnå önskvärda förbättringar. Jag har dock ansett lämpligast att ge de ifrågakommande bestämmelserna i ämnet den utformningen, att hälsovårdsnämnd generellt tillägges befogenhet att vid vite ålägga ägare av byggnad, anläggning eller upplag att vid försäljning omedelbart anmäla den nye ägarens namn och adress till nämnden. Sådant åläggande bör kunna meddelas antingen på samma gång som t. ex. ett föreläggande att vidtaga viss åtgärd eller också senare, då nämnden fått kännedom om att försäljning skett eller förberedes. Åläggandet bör förbindas med bestämmelse om vitespåföljd.

Jag övergår härefter till att behandla de olika paragraferna i departementsförslaget.

70 §.

Såväl i gällande hälsovårdsstadga som enligt kommittéförslaget förutsättes, att hälsovårdsnämnden skall äga meddela föreskrifter i olika hänseenden vid sidan av de lokala hälsovårdsordningarna, t. ex. rörande renhållning. I departementsförslaget har icke upptagits någon bestämmelse om sådan befogenhet för hälsovårdsnämnden i anslutning till de materiella hälsovårdsföreskrifterna i tidigare kapitel, utan i stället meddelas i nu förevarande paragraf en generell befogenhet för hälsovårdsnämnd att meddela erforderliga föreskrifter utöver bestämmelserna i hälsovårdsstadgan och lokal hälsovårdsordning. Befogenheten begränsas emellertid såtillvida,

att det skall röra sig om behov i det särskilda fallet, varför i paragrafen intagits en erinran om att behov av mer allmänna föreskrifter skall anmälas av nämnden till kommunens fullmäktige, på vilka det ankommer att intaga ifrågakommande föreskrifter i den lokala hälsovårdsordningen.

Den nu behandlade befogenheten för hälsovårdsnämnden är avsedd att tillgodose behovet av lokala föreskrifter i särskilt två hänseenden. Med stöd av densamma kan hälsovårdsnämnden till en början meddela de bestämmelser, som i ett akut läge visar sig erforderliga till undvikande av sanitär olägenhet, t. ex. i fråga om renhållning o. dyl. Härvid kan sålunda föreskrivas, att — t. ex. då sanitära olägenheter uppstått eller förutses under en period av osedvanligt stark värme — sopor och annat avfall skall dagligen bortforslas från viss ort eller att vid forsling av visst slags orenlighet särskilda försiktighetsåtgärder skall iakttagas. Men vidare kan nämnden med tillämpning av ifrågavarande befogenhet utfärda sanitära föreskrifter t. ex. för en viss badplats eller ett visst lägerområde, som börjat bli så allmänt begagnat att anhopningen av människor föranleder särskilda sanitära åtgärder. Befogenheten kan utnyttjas även med avseende å enskilda områden eller lokaler. Som jag tidigare i olika sammanhang framhållit torde det emellertid oftast, då det rör sig om mer stadigvarande anläggningar, vara lämpligt att intaga föreskrifterna i lokal hälsovårdsordning.

Föreskrifter enligt denna paragraf kan utfärdas att gälla tills vidare eller för ett visst bestämt tillfälle, då särskilt behov av hälsovårdsföreskrifter föreligger. Befogenheten att utfärda föreskrifter inrymmer även möjlighet att utfärda förbud mot att t. ex. ett visst lägerområde användes för det avsedda ändamålet. Det är emellertid angeläget att denna möjlighet tillämpas med försiktighet och över huvud taget endast kommer till användning då verkligt starka skäl talar för ett förbud.

Då befogenheter, likartade dem som nu behandlats, enligt 8 § allmänna ordningsstadgan tillkommer polismyndigheten för upprätthållande av allmän ordning, är det av vikt att hälsovårdsnämnden tager erforderlig kontakt med nämnda myndighet vid ifrågasatt tillämpning av bestämmelserna, t. ex. i vad avser ett lägerområde.

71 och 72 §§.

I dessa paragrafer har från gällande hälsovårdsstadga och kommittéförslaget sammanförts olika bestämmelser rörande hälsovårdsnämndens befogenheter vid övervakandet av särskilda materiella föreskrifter i hälsovårdsstadgan. Inom tillämpningsområdet för exempelvis livsmedelsstadgan skall här avsedda befogenheter användas endast i den mån rättelse icke kan vinnas genom föreläggande enligt livsmedelsstadgan.

Departementsförslaget innehåller icke någon motsvarighet till 39 § andra stycket kommittéförslaget. Av vad jag tidigare i olika sammanhang anfört

torde nämligen framgå, att hälsovårdsnämndens bedömande bör inskränka sig till att avgöra huruvida en viss lokal är ur sanitär synpunkt godtagbar för det ändamål, vartill den nyttjas, men att detta bedömande å andra sidan bör tillkomma hälsovårdsnämnden även om en lokal ur andra synpunkter är underkastad tillsyn eller godkännande av annan myndighet. Tillämpat på hotell- och pensionatrörelser o. dyl., vilka bedrivs i sanitärt otillfredsställande lokaler, medför detta, att hälsovårdsnämnden bör vara oförhindrad att förbjuda rörelsens bedrivande i den sanitärt icke godtagbara lokalen, även om rörelsens innehavare av länsstyrelsen berättigats driva rörelsen i lokalen.

Ett av hälsovårdsnämnden meddelat förbud mot friluftsbad på viss plats bör bekantgöras för allmänheten genom annonser i ortspressen samt genom anslag på den med förbudet avsedda platsen.

Vid meddelande av föreläggande enligt 71 § första stycket a) i vad avser anläggning för vattenförsörjning torde hälsovårdsnämnden utan särskild föreskrift kunna förväntas beakta den avvägning mellan sanitära och ekonomiska intressen, som kommit till synes i 8 § 1941 års förordning om kontroll av vattenledningsvatten men som saknar motsvarighet i kommittéförslaget. Enligt nämnda paragraf skall hälsovårdsnämnden förelägga vattenverks ägare att vidtaga erforderliga åtgärder för avhjälpande av märklig brist i verkets utrustning och skötsel, om bristen kan menligt inverka på beskaffenheten av vattnet och åtgärderna icke medför oskäliga kostnader.

Hälsovårdsnämndens befogenhet enligt h) att meddela förbud mot viss närings bedrivande innebär givetvis ett stort ansvar för hälsovårdsnämnden. Det är emellertid att förvänta, att befogenheten utnyttjas med samma urskillning som hittills.

Föreläggande enligt 71 § andra stycket att avstänga vattentillförseln från en anläggning för vattenförsörjning kan, såsom uttryckligen framhålls i 1941 års förordning om kontroll av vattenledningsvatten, komma i fråga såväl vid fysikalisk-kemisk otjänlighet som vid bakteriologisk otjänlighet, medan förbud att utan föregående kokning använda vatten för matlagning o. dyl. endast kan ifrågakomma vid bakteriologisk otjänlighet. Befogenheten att meddela nu behandlade föreläggande och förbud har i departementsförslaget icke begränsats till vatten, som är underkastat undersökning enligt 32 § departementsförslaget.

Bekantgörandet av föreläggande eller förbud avseende konsumtionsvatten torde, då det är fråga om större anläggningar med ett flertal konsumenter, böra ske bl. a. genom annons i ortspressen och eventuellt genom tillkännagivande i radio, men det är alltid angeläget att så många konsumenter som möjligt erhåller personligt meddelande i saken.

I departementsförslaget har hälsovårdsnämndens befogenhet att förordna om avstängning av vattentillförsel icke gjorts beroende av medgivande från brandmyndigheten utan det har endast föreskrivits, att före sådant för-

ordnande samråd skall ske med denna myndighet. Anledningen härtill är givetvis, att riskerna med att begagna vattnet för matlagning etc. kan vara så överhängande, att det icke kan överlämnas åt brandmyndighet att avgöra om tillförseln skall avstängas eller ej.

Det torde knappast vara behov av att understryka, att hälsovårdsnämndens befogenheter med avseende å vattenförsörjningen är av så ingripande karaktär för allmänhetens del, att de måste handhas med stor omsorg.

Då i departementsförslaget icke intagits de villkor och anvisningar, som i gällande hälsovårdsstadga och kommittéförslaget knutits till hälsovårdsnämndens befogenheter i olika fall, innebär detta endast att det har ansetts, att nämnden kan förväntas beakta de synpunkter, som ligger till grund för villkoren och anvisningarna, även utan uttrycklig föreskrift härom. Det sagda gäller t. ex. förbud mot användande av avloppsledning och vattenklosett.

Om en rörelse, såsom t. ex. ett bageri eller en mindre verkstad, finnes inrymd i en byggnad med bostadslägenheter och rörelsens bedrivande medför sanitär olägenhet för dem som bor i lägenheterna, står två vägar öppna för hälsovårdsnämnden att komma till rätta med olägenheterna. Antingen kan nämnden med åberopande av bostadsbestämmelserna vända sig mot husets ägare och påfordra vidtagande av erforderliga isoleringsåtgärder o. dyl. eller också kan nämnden rikta sig mot rörelsens innehavare och i första hand kräva, att rörelsen drives så att de ifrågavarande olägenheterna icke uppstår.

Då hälsovårdsnämnden meddelar förbud mot t. ex. en viss lokals utnyttjande för avsett ändamål eller mot en viss närings drivande inom angiven byggnad, bör förbudet i allmänhet utformas som ett förbud mot att tills vidare utnyttja lokalen eller driva rörelsen. Om sedan erforderliga åtgärder vidtages till undanröjande av den sanitära olägenhet, som motiverat förbudet, har hälsovårdsnämnden att konstatera detta samt upphäva förbudet.

Ett med vite förknippat föreläggande avseende t. ex. en undermålig, som bostad nyttjad lägenhet, bör enligt mitt förmenande icke lämpligen, såsom kommittén föreslagit, ges den utformningen, att vederbörande förelägges att före viss dag ha vidtagit angivna reparationer, därest lägenheten efter den bestämda dagen skall användas till bostad, och än mindre innebära blott ett föreläggande att utföra viss byggnadsåtgärd. I stället bör i princip anges, att lägenheten icke efter viss dag må användas till bostad, därest icke vissa särskilda åtgärder vidtagits med densamma. Det lämnas då åt vederbörandes eget val att avgöra, om de med åtgärderna förenade kostnaderna bör nedläggas för att bringa lägenheten i godtagbart skick eller om lägenheten icke hädanefter skall begagnas som bostad. Med hänsyn till att en sådan utformning av ett föreläggande under nuvarande förhållanden på bostadsmarknaden kan motverka hyresregleringslagens syften har man emellertid i praxis ofta föredragit att föreläggande vid vite att utföra viss åtgärd för

att sätta en bostad i hygieniskt godtagbart skick. Mot ett sådant beaktande av hyresgäsens primära intresse av att ha tillgång till bostad synes mig intet vara att erinra.

Hälsovårdsnämndens förelägganden och förbud bör genomgående i större utsträckning än hittills förenas med besvärshänvisning. Detta gäller särskilt föreläggande vid vite.

73 §.

Bestämmelsen i denna paragraf angående frågan mot vem ett föreläggande och förbud i visst fall skall riktas har sin motsvarighet bland bestämmelserna om bostäder och samlingslokaler i gällande hälsovårdsstadga. I 124 § 1 mom. kommittéförslaget har bestämmelsen utvidgats till att avse även hotell, pensionat och dylika lokaler samt djurstall. I fråga om bad samt lokaler för hygienisk behandling har kommittén i 124 § 2 mom. närmare utformat bestämmelsen efter förebild av 99 § livsmedelsstadgan. Bestämmelsen torde emellertid kunna ges generell giltighet, varför dess räckvidd i departementsförslaget icke begränsats till vissa lägenheter.

I paragrafens andra stycke har upptagits en tidigare berörd bestämmelse för att effektivisera förelägganden avseende t. ex. bostäder för det fall att fastigheten byter ägare efter meddelat föreläggande. Här ges hälsovårdsnämnd befogenhet att i anslutning till ett föreläggande ålägga vederbörande att meddela nämnden den nye ägarens namn och adress. Sådant åläggande kan meddelas antingen i samband med det ursprungliga föreläggandet eller senare, då nämnden fått anledning antaga att en överlåtelse skett eller är förestående. Åläggandet bör förbindas med vitespåföljd och förordnande om att beslutet skall lända till efterrättelse utan hinder av besvär.

74 §.

I denna paragraf föreskriven skyldighet för hälsovårdsnämnden att bereda byggnadsnämnden tillfälle att yttra sig, innan föreläggande med byggnadsteknisk anknytning meddelas, har sin motsvarighet bland bestämmelserna rörande bostäder och samlingslokaler i gällande hälsovårdsstadga samt i 124 § 3 mom. kommittéförslaget. Bestämmelsen har i departementsförslaget erhållit en utformning, som avser att tillvarataga de intressen byggnadsnämnden företräder men samtidigt medge ett smidigt förfarande. Även i andra sammanhang är det naturligtvis av vikt att hälsovårdsnämnden bereder byggnadsnämnden tillfälle att yttra sig t. ex. vid tillståndsprovning enligt 63 §. — Det är att förvänta att hälsovårdsnämnden även utan uttrycklig föreskrift så ofta så kan anses påkallat inhämtar yttrande i liknande situationer från andra fackmyndigheter, t. ex. distriktsingenjören för vatten och avlopp, statens vatteninspektion m. fl.

75 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hälsovårdsnämnds befogenhet att meddela förelägganden och förbud samt att därvid fastställa vite. Motsvarande bestämmelser finnes i 29 och 53 §§ gällande hälsovårdsstadga samt 123 § kommittéförslaget. Bestämmelse om anstånd finnes emellertid i gällande hälsovårdsstadga endast meddelad för åtgärd i fråga om bostad i 8 § 8 mom. och 43 § 7 mom.

Till skillnad från gällande hälsovårdsstadga och kommittéförslaget men i överensstämmelse med 31 § allmänna ordningsstadgan har befogenheten att föreskriva vite i departementsförslaget icke begränsats till sådana fall, där särskild påföljd ej är bestämd för underlåtenhet att ställa sig ett föreläggande eller förbud till efterrättelse. Möjlighet finnes alltså att meddela föreläggande vid vite för att framtvinga iakttagandet av en bestämmelse, som redan är straffsanktionerad. Vitesförelägganden är i sådana fall framför allt av betydelse för att man skall komma till rätta med fortsatt tredska efter utdömande av straff men kan också tillgripas då ett åtal t. ex. icke skulle kunna medföra tillräckligt snabbt resultat eller då ett kanske relativt ringa bötesstraff icke kan förväntas förmå vederbörande att vidtaga en viss åtgärd.

I vad mån hälsovårdsnämnd enligt gällande hälsovårdsstadga äger meddela vitesföreläggande för kommun avseende allmänna hälsovården har varit föremål för olika bedömanden. Ett sådant vitesföreläggande är emellertid enligt min mening av flera skäl icke att rekommendera. Skulle mot förmodan de kommunala uppgifterna icke rätteligen fullgöras bör hälsovårdsnämnden anmäla förhållandet för länsstyrelsen, varefter det får ankomma på länsstyrelsen att efter eget bedömande föranstalta om lämpliga åtgärder. Härvid må länsstyrelsen — liksom hittills — även meddela vitesföreläggande gentemot kommunen.

Möjligheten för hälsovårdsnämnden enligt paragrafens andra stycke att låta utföra ett arbete eller en åtgärd på bekostnad av den, som visat sig försumlig eller som icke kan anträffas med anmodan av nämnden, synes icke under den nuvarande hälsovårdsstadgans giltighetstid ha begagnats i någon större utsträckning. Trots detta och oaktat de erinringar mot bestämmelsen, som framförts vid remissbehandlingen, anser jag det värdefullt att bibehålla hälsovårdsnämnderna vid denna befogenhet som ett sista medel att undanröja en sanitär olägenhet. Bestämmelser i ämnet har därför upptagits i förevarande paragraf. Befogenheten torde liksom hittills böra begagnas med försiktighet, icke minst med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna.

76 §.

Bestämmelser om fortlöpande inspektion av bostäder m. m. har, som jag tidigare uttalat, icke ansetts kunna meddelas med giltighet för hela landet.

Jag har därvid emellertid även framhållit att behovet av sådan inspektion kan vara väl så stort utom som inom hälsovårdstätort, och det torde ligga i alla hälsovårdsnämnders eget intresse att förrätta inspektion med en viss planmässighet.

77 §.

En motsvarighet till bestämmelserna i denna paragraf finnes för stad i 33 § gällande hälsovårdsstadga samt i 127 § kommittéförslaget. Bestämmelserna har i departementsförslaget erhållit en mera generell utformning.

78 och 79 §§.

Dessa paragrafer motsvarar 126 § kommittéförslaget, som i sin tur innebär en utvidgning av de i 28 § gällande hälsovårdsstadga för stad meddelade bestämmelserna till hela riket.

I departementsförslaget har vissa detaljbestämmelser om kallelsens delgivning m. m. utslutits. Vanliga meddelanden från nämnden torde företrädesvis bära översändas med posten i brev.

80 §.

Paragrafen motsvarar 56 § gällande hälsovårdsstadga och 128 § kommittéförslaget. Polishandräkning bör tillgripas först när andra tvångsmedel visat sig verkningslösa.

Någon uttrycklig bestämmelse om att polismyndighet är skyldig att till hälsovårdsnämnd rapportera sina iakttagelser avseende sanitära missförhållanden har icke ansetts erforderlig.

81 §.

Paragrafen motsvarar 55 § 2 mom. gällande hälsovårdsstadga och 120 § första och andra styckena kommittéförslaget.

Departementsförslaget avser icke att innebära någon ändring i länsstyrelses befogenhet enligt praxis att i undantagsfall direkt ingripa mot enskild med vitesföreläggande o. dyl.

82 §.

Paragrafen motsvarar 122 § 2 och 3 mom. kommittéförslaget och har utformats i anslutning till liknande föreskrifter i 50 och 51 §§ arbetarskyddslagen samt 90 och 112 §§ livsmedelsstadgan. Den här behandlade befogenheten tillkommer även central myndighets och länsstyrelses tjänsteman.

15 kap. Om ansvar och besvär

(83—86 §§ departementsförslaget)

Gällande bestämmelser

Straffbestämmelser i anslutning till de i 1 kap. meddelade föreskrifterna finnes i 27 § hälsovårdsstadgan, och i 52 § finnes motsvarande straffbestäm-

melter i anslutning till föreskrifterna i 2 kap. Enligt bestämmelserna skall straff ådömas i form av dagsböter, där ej strängare straff enligt allmän lag eller författning bör följa å viss förseelse. Förutom vid brott mot angivna materiella och formella bestämmelser i hälsovårdsstadgan skall straff följa även vid underlåtenhet att efterkomma förbud, föreskrift eller anvisning, som hälsovårdsnämnden meddelat med stöd av vissa bestämmelser i hälsovårdsstadgan.

Enligt 59 § hälsovårdsstadgan skall förseelse mot stadgan eller i enlighet med densamma givna föreskrifter åtalas vid allmän domstol av allmän åklagare, men hälsovårdsnämnden äger även för särskilt fall förordna åklagare.

Böter och viten skall enligt 61 § tillfalla kommunen med undantag dock för sådant vite, som ådömts kommun eller särskilt hälsovårdsområde. Sådant vite skall i stället tillfalla kronan.

Bestämmelser om besvär meddelas i 60 § hälsovårdsstadgan. Besvärsmyndigheter är länsstyrelsen och Kungl. Maj:t. Hälsovårdsnämnd och länsstyrelse tillerkännes befogenhet att där så prövas nödigt förordna, att beslut skall lända till efterrättelse utan hinder av besvär.

Någon bestämmelse om besvärstid finnes icke i hälsovårdsstadgan, varför enligt lagen den 4 juni 1954 om besvärstid vid talan mot förvaltande myndighets beslut besvärstiden, räknad från delgivning av beslut mot vilket talan föres, skall vara tre veckor men för menighet fem veckor.

Hälsovårdsstadgekommittén

De av kommittén föreslagna straffbestämmelserna anser kommittén icke behöva någon kommentar.

Kommittén redovisar en framställning av hyresgästernas riksförbund om begränsning av rätten att anföra besvär över hälsovårdsnämnds beslut. Genom en sådan begränsning borde man enligt framställningen kunna undanröja den olägenhet med det nuvarande systemet, som består i att en fastighetsägare genom överklaganden under mycket lång tid kan förhålla vidtagande av nödvändiga och brådskande åtgärder.

I anslutning till 133 § framhåller kommittén, att 2 mom. i denna paragraf saknar motsvarighet i gällande hälsovårdsstadga. Kommittén uttalar, att ett föreläggande utan vitespåföljd närmast har karaktären av uppmaning, råd eller anvisning. Med hänsyn till angelägenheten av att besvär endast anföres i sådana fall, där en ytterligare prövning av ärendet är betingad av rättssäkerhetens krav, anser kommittén att det över huvud taget icke bör vara tillåtet att anföra besvär över föreläggande eller förbud, om särskild påföljd i form av straff eller vite icke är utsatt för underlåtenhet att efterkomma föreläggandet eller förbudet.

Enligt kommitténs uppfattning bör man emellertid icke stanna härvid utan även förbjuda överklaganden av ett upprepat vitesföreläggande, som

tillkommit som följd av att vederbörande underlåtit att ställa sig till efterrättelse ett tidigare vitesföreläggande, vilket han icke överklagat. Kommittén framhåller att sakfrågan i beslutet om förnyat vitesföreläggande redan får anses avgjord genom det tidigare beslutet, och att det icke kan anses tillfredsställande, att i samma sak samma beslut upprepade gånger kan dragas under högre myndighets prövning med åtföljande tidsspillan. Det torde enligt kommitténs mening icke vara en obillig begäran, att den som erhåller ett vitesföreläggande redan första gången saken blir aktuell tager ställning till om han anser föreläggandet motiverat eller ej. Har han icke anfört besvär redan första gången, bör han anses ha godtagit föreläggandet.

Remissyttrandena

Stockholms handelskammare ansluter sig till systemet med straffpåföljd för åsidosättande av hälsovårdsstadgans bestämmelser men hävdar, att härvid bör fordras, att de missförhållanden, som skall föreligga för att straffansvar direkt skall kunna utkrävas, bör vara särskilt svårartade samt att den underlåtenhet eller åtgärd som förskyller straff låter sig tydligt och klart fastställa. Ur dessa synpunkter finner handelskammaren kommittéförslaget varken följdriktigt eller tillfredsställande uppbyggt. Likartade synpunkter anföres av *handelskammaren i Gävle*. *Sveriges hotell- och restaurangförbund* framhåller risken med straffbestämmelser, som grundas på subjektiva värderingar, t. ex. av huruvida sanitär olägenhet föreligger eller ej.

Kommerskollegium ansluter sig till de av handelskammaren i Stockholm anförda synpunkterna och önskar en översyn av ansvars- och besvärsmåttens bestämmelserna i kommittéförslaget, varvid utmönstring av alltför detaljerade straffbestämmelser bör ske. Kollegium förklarar sig medvetet om att gällande hälsovårdsstadga erbjuder en tredskande vissa möjligheter att genom överklagande förhålla ett ärendes slutliga avgörande men ställer sig tveksamt till den av kommittén föreslagna begränsningen av besvärsrätten med hänsyn till att därigenom vissa risker ur rättssäkerhetssynpunkt kan uppkomma.

Svenska stadsförbundet finner det angeläget att beträffande hälsovårdsnämndens beslut besvärsrätten i befordringsfrågor anslutes till de allmänna kommunalrättsliga bestämmelserna rörande nämnder för oreglerad förvaltning.

Av de olika paragraferna i kommittéförslaget har i huvudsak **b e s t ä m m e l s e r n a i 1 3 3 §** föranlett yttranden vid remissbehandlingen.

Flera remissinstanser förutsätter att dessa bestämmelser utformas i överensstämmelse med de nya allmänna besvärsreglerna.

Bestämmelserna om inskränkning i besvärsrätten tillstyrkes av *hälsovårdsnämnden i Stockholm*. *Hyresgästernas riksförbund* konstaterar att kommittén beaktat de av förbundet omfattade synpunkterna om begränsning av

rätten att anföra besvär och tillstyrker livligt bifall till kommitténs förslag på denna punkt.

Bestämmelsen om inskränkning i besvärsrätten avstyrkes av *länsstyrelsen i Stockholms län*, som finner det icke böra komma i fråga att på just detta område göra ett avsteg från eljest inom den administrativa besvärsrätten gällande principer.

Länsstyrelsen i Uppsala län finner det tveksamt om besvär icke bör få föras då ett beslut upprepas vid förhöjt vite.

Länsstyrelsen i Södermanlands län förordar i första hand en utredning om inskränkning av besvärsrätten så att likformighet kan upprätthållas mellan olika författningar. Av liknande uppfattning är *länsstyrelsen i Västerbotens län*.

Länsstyrelsen i Jönköpings län avstyrker bestämmelserna om inskränkning av besvärsrätten under hänvisning bl. a. till att ett besluts konsekvenser på andra områden än hälsovårdsstadgans, t. ex. vid tillämpning av hyresregleringslagen, ej kan överblickas i hälsovårdsärendet.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län avstyrker 2 mom. första stycket. Samma moments andra stycke vill länsstyrelsen icke bestämt motsätta sig under förutsättning likväl att frågan om vitesbeloppets storlek kan bli föremål för omprövning. Liknande ståndpunkt intar länsstyrelserna i *Älvsborgs* och *Gävleborgs län*.

Flera andra remissinstanser ställer sig kritiska mot de föreslagna begränsningarna av besvärsrätten under åberopande framför allt av rättssäkerhets-synpunkter. Sådana uttalanden göres av bl. a. *Stockholms handelskammare*, som dock är beredd att godtaga att ett beslut, som blivit av högre myndighet sakligt prövat, icke efter nytt vitesföreläggande åter får dragas under samma myndighets prövning. Liknande synpunkter framföres av *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* och *stadsfullmäktige i Södertälje*. Stadsfullmäktige understryker att bestämmelserna om inskränkning av besvärsrätten skulle bli tillämpliga i en del icke avsedda fall och förmenar vederbörande att klaga på vitets storlek i ett senare vitesföreläggande.

Stadsfullmäktige i Trollhättan anför att kommitténs antagande att den som icke anfört besvär måste anses ha godtagit ett föreläggande förefaller väl djärvt samt fortsätter.

Underlåtenheten att anföra besvär kan hava berott på ursäktlig försumelse. Genom förbudet mot anförande av besvär har man intet vunnit mot dem som av princip anföra besvär mot varje föreläggande. Vidare uppstår frågan, hur man skall förfara, därest föreläggandet delvis uppfyllts och den förelagde påstår att de av honom vidtagna åtgärderna äro tillfyllest. I hälsovårdsnämndens besvärshänvisning vid meddelandet av det första föreläggandet bör angivas att underlåtenhet att anföra besvär medför förlust till talan om vitesföreläggande i samma sak. Återkallande av anförda besvär torde ej medföra förlust av besvärsrätten vid senare förelägganden. Den föreslagna inskränkningen av besvärsrätten kan medföra en ökning i stället för en minskning av antalet besvär. Hotet att mista all besvärsrätt därest före-

läggandet icke hinner fullgöras inom föreskriven tid kan giva anledning till att besvär komma att anföras i de fall, där så ej skulle hava skett enligt gällande bestämmelser.

Sveriges fastighetsägareförbund avstyrker ur rättssäkerhetssynpunkt bestämt den föreslagna inskränkningen i besvärsrätten och hänvisar därvid till hälsovårdsnämndernas växlande kompetens samt de allvarliga ekonomiska och civilrättsliga konsekvenserna av nämndens olika beslut. *Sveriges industriförbund* anför liknande synpunkter.

Sveriges lantbruksförbund och *riksförbundet landsbygdens folk* yttrar rörande den i 2 mom. första stycket föreslagna inskränkningen i besvärsrätten, att det synes egendomligt att den som vill respektera ett förbud, vilket ej är förknippat med påföljd, skall sakna möjlighet att överklaga det. Vill han nämligen ha det prövat av högre instans, tvingas han av den föreslagna föreskriften att överträda förbudet till dess det förenas med påföljd.

Även *Sveriges läkarförbund* avstyrker de föreslagna inskränkningarna i besvärsrätten.

Svenska stadsförbundet avstyrker också kommittéförslaget i denna del och framhåller härvid det olämpliga i att använda beteckningarna »föreläggande» och »förbud» på beslut utan särskild påföljd.

Departementschefen

Förseelser mot hälsovårdsstadgan bör enligt min mening straffbeläggas huvudsakligen då man icke lämpligen kan framtvinga efterlevnaden av en bestämmelse genom vitesföreläggande. Liksom hittills bör straffet vara dagsböter, och i 83 § departementsförslaget har angivits vilka förseelser mot stadgan som skall vara straffbara. Bestämmelserna i denna paragraf motsvarar 129 och 130 §§ kommittéförslaget.

I fråga om förseelser mot lokal hälsovårdsordning och mot föreskrift, som hälsovårdsnämnden meddelat med stöd av 70 §, har i 84 § departementsförslaget upptagits bestämmelser om både penningböter och dagsböter. Dessa bestämmelser har utformats i nära anslutning till motsvarande föreskrifter i 28 § allmänna ordningsstadgan. Normalstraffet skall vara penningböter och dagsböter bör ifrågakomma först vid allvarligare förseelser. I lokal hälsovårdsordning eller särskild föreskrift skall icke utsättas straff utan endast hänvisas till denna paragraf i hälsovårdsstadgan.

De nu behandlade förseelserna bör liksom hittills lyda under allmänt åtal, men någon särskild bestämmelse härom torde icke erfordras.

I 85 § departementsförslaget har upptagits bestämmelser om straff för obehörigt yppande av förhållande, varom den som har att öva tillsyn enligt hälsovårdsstadgan erhållit kunskap under sin tjänst. Bestämmelserna har utformats i anslutning till motsvarande föreskrifter i arbetarskyddslagen och livsmedelsstadgan.

Enligt hälsovårdsstadgan ådömda böter och viten torde, liksom fallet är 21 — Bihang till riksdagens protokoll 1958. 1 saml. Nr B 46

med böter och viten enligt livsmedelsstadgan, böra tillfalla kronan. Med hänsyn till innehållet i lagen den 20 april 1951 med vissa bestämmelser om böter och viten fordras ingen särskild föreskrift härom i hälsovårdsstadgan.

Kommittéförslagets besvärsmått bestämmelser har blivit föremål för en hel del erinringar under remissbehandlingen. Härvid har särskilt framhållits, att bestämmelserna bör anslutas till de allmänna reglerna enligt lagen den 4 juni 1954 om besvärstid vid talan mot förvaltande myndighets beslut samt att de föreslagna inskränkningarna i besvärsrätten icke är godtagbara ur rättssäkerhets- eller effektivitetssynpunkt.

I 86 § departementsförslaget har icke angivits någon särskild besvärstid, i följd varav bestämmelserna i nyssnämnda lag skall gälla. Vid äventyr av talans förlust skall alltså besvär över nu ifrågakommande beslut ha inkommit till vederbörande myndighet inom tre veckor från det klaganden fick del av beslutet, men för menighet skall besvärstiden vara fem veckor.

Såsom kommittén och även flera remissinstanser framhållit föreligger otvivelaktigt ett visst behov av att komma till rätta med det missförhållande som består i att en med hälsovårdsnämnds föreläggande eller förbud avsedd person utan saklig grund kan förhåla beslutets verkställighet genom överklaganden. Denna olägenhet framträder emellertid självfallet icke endast inom allmänna hälsovården. Vidare måste det vara en grundläggande princip inom hälsovårdsverksamheten liksom inom andra myndigheters verksamhetsområden, att den som myndighets beslut angår skall ha möjlighet att få myndighetens bedömning omprövat av högre instans. Även om det inom ett visst område av den allmänna verksamheten skulle föreligga särskilt starka skäl att införa undantag från denna grundprincip, bör frågan om sådana undantag enligt min mening icke bedömas isolerad för en viss gren av statsverksamheten utan utredas i ett större sammanhang. Mot den av kommittén föreslagna begränsningen av besvärsrätten kan också riktas flera anmärkningar. Den avsedda ordningen skulle sålunda, såsom också vid remissbehandlingen framhållits, icke helt undanröja föreliggande missförhållanden, och vidare synes kommittén icke tillräckligt ha beaktat att ett föreläggande eller förbud även utan påföljd i form av vite kan vara av stor betydelse för den därav drabbade, liksom att underlåtenhet att överklaga ett beslut icke alltid innebär att man accepterat detsamma i sakligt hänseende. På grund av de nu anförda synpunkterna har i departementsförslaget icke upptagits någon bestämmelse om inskränkning i de allmänna reglerna rörande befogenhet att anföras besvär över myndighets beslut.

Besvärsmått bestämmelsen i 86 § departementsförslaget är ej uttömmande. Besvär över hälsovårdsnämnds beslut skall sålunda i vissa fall anföras enligt kommunallagen. Så är fallet i fråga om beslut rörande anställande etc. av befattningshavare hos nämnden. Mot medicinalstyrelsens beslut enligt 33 och 34 §§ må besvär anföras i den ordning som anges i instruktionen för styrelsen.

I denna paragraf av departementsförslaget har också lämnats föreskrift om myndighets befogenhet att förordna om verkställighet av ett beslut utan hinder av däremot förda besvär. Denna befogenhet, som föreligger redan enligt gällande hälsovårdsstadga och som kommittén även upptagit i sitt förslag, torde erbjuda goda möjligheter att komma till rätta med de nu behandlade missförhållandena. Sålunda kan inte verkställigheten förhalas enbart genom ett överklagande. Däremot torde icke vite utdömas innan det föreläggande eller förbud, med vilket vitet förknippats, vunnit laga kraft. Hälsovårdsnämnden har emellertid möjlighet att i stället för eller utöver vite förordna om verkställighet av ett arbete eller en åtgärd på bekostnad av den försumlige.

16 kap. Övergångsbestämmelser

(87—90 §§ departementsförslaget)

Departementschefen

Den nya hälsovårdsstadgan torde böra träda i kraft den 1 januari 1960. Under tiden fram till nämnda dag bör nuvarande lokala föreskrifter och hälsovårdsordningar hinna omarbetas i anslutning till den normalhälsovårdsordning, som kommer att fastställas av Kungl. Maj:t. Särskild föreskrift bland övergångsbestämmelserna gör det möjligt att antaga lokal hälsovårdsordning enligt den nya hälsovårdsstadgan redan före stadgans ikraftträdande.

Det synes icke erforderligt att i hälsovårdsstadgan intaga en uttrycklig bestämmelse med åläggande för hälsovårdsnämnd att undersöka i vad mån de nya bestämmelserna bör föranleda ändring i lokala föreskrifter och hälsovårdsordningar. Någon motsvarighet till 144 § andra stycket kommittéförslaget har därför icke upptagits i departementsförslaget.

Att såsom kommittén i 136 § av sitt förslag förordat införa en särskild bestämmelse om successiv förnyelse av hälsovårdsnämnds ledamöter kan icke anses erforderligt eller lämpligt. Däremot har i departementsförslaget intagits de föreskrifter, som erfordras till reglering av övergången från hittillsvarande till nu föreslagna sammansättning av hälsovårdsnämnd.

Genom övergångsbestämmelse i departementsförslaget har i ett flertal författningar förekommande hänvisningar till områden, där 1 respektive 2 kap. gällande hälsovårdsstadga är tillämpliga, angivits hädanefter skola avse hälsovårdstätort respektive annat område än hälsovårdstätort. Denna övergångsbestämmelse innebär givetvis icke att de hittillsvarande tillämpningsområdena för 1 respektive 2 kap. hälsovårdsstadgan skulle vara identiska med hälsovårdstätort respektive område utom sådan tätort. Emellertid torde den föreslagna anpassningen icke medföra några mera beaktansvärda sakliga förändringar utan tills vidare kunna godtagas. Efter hand som olika författningar ändras eller förnyas bör givetvis en närmare prövning ske

av den lämpligaste anpassningen till den nya hälsovårdsstadgans indelning av riket i hälsovårdstötorter och andra områden.

Utöver vad som framgår av departementsförslagets övergångsbestämmelser bör en del ytterligare ändringar vidtagas i andra författningar. Sålunda bör ur 79 § kommunallagen uteslutas bestämmelsen om möjlighet att besluta att område på landet, som ej utgör egen kommun, skall utgöra ett municipalsamhälle, därest Kungl. Maj:t förordnar att för området skall lända till efterrättelse vad om stad är föreskrivet i hälsovårdsstadgan. Denna ändring torde få ske i samband med vissa andra ändringar i kommunallagen, varom proposition kan förväntas till 1959 års riksdag. Vidare bör vissa formella föreskrifter i livsmedelsstadgan, vilka går tillbaka på motsvarande bestämmelser i gällande hälsovårdsstadga men som avviker från departementsförslaget till ny hälsovårdsstadga, ändras i samband med andra ändringar i livsmedelsstadgan, vilka avses skola ske under år 1959. En av hälsovårdsstadgekommittén föreslagen ändring i 78 § byggnadsstadgan, innebärande att byggnadsnämnd vid sin prövning av ansökan om byggnadslov skall vara skyldig tillse att hälsovårdsnämndens medgivande till anordnande av vattenklosett i förekommande fall inhämtats, torde få övervägas i samband med den pågående revisionen av byggnadslagstiftningen. I samband med andra ändringar under år 1959 i kungl. förordningen den 19 november 1914 ang. stämpelavgiften får bedömas ett av hälsovårdsstadgekommittén föreslaget tillägg till förordningen av innebörd att hälsovårdsnämnd skulle befrias från skyldighet att erlagga stämpelavgift för statsmyndigheters expeditioner.

Departementschefens hemställan.

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition inhämta riksdagens yttrande över härvid fogat förslag till hälsovårdsstadga.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Ingemar Nygren

Hälsovårdsstadgekommitténs
förslag till
Hälsovårdsstadga

Härigenom förordnas som följer.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §.

I varje kommun skall finnas en hälsovårdsnämnd, som har att utöva inseendet över allmänna hälsovården inom kommunen.

2 §.

Provinsiälläkare, extra provinsiälläkare, stadsläkare, köpings- och municipalläkare, distriktsveterinär, stadsveterinär och distriktsköterska skola medverka vid inseendet över allmänna hälsovården enligt vad därom närmare föreskrives i för dem utfärdade instruktioner.

3 §.

Länsstyrelse skall, med biträde av förste provinsiälläkaren och länsveterinären, vaka över att kommuner, hälsovårdsnämnder samt de befattningshavare som avses i 2 § fullgöra sina åligganden avseende allmänna hälsovården.

4 §.

Högsta tillsynen över allmänna hälsovården i riket tillkommer medicinalstyrelsen.

2 kap. Om hälsovårdstätort

5 §.

Med hälsovårdstätort förstås i denna stadga sådan kommun eller del av kommun där mera samlad bebyggelse uppkommit eller kan väntas uppkomma inom nära förestående tid och som fördenskull enligt länsstyrelsens förordnande förklarats skola utgöra hälsovårdstätort.

6 §.

Förordnande som avses i 5 § meddelas på förslag av hälsovårdsnämnden och efter hörande av kommunens fullmäktige.

Finner länsstyrelsen att kommun eller del därav bör utgöra hälsovårdstätort, äger länsstyrelsen härom upprätta förslag, vilket skall underställas kommunens fullmäktige. Godkännes förslaget, sedan hälsovårdsnämndens yttrande inhämtats, förordnar länsstyrelsen att området i fråga skall vara

hälsovårdstötort. Om fullmäktige icke godkänna förslaget, äger länsstyrelsen ändock förordna i ärendet, men beslutet skall i sådant fall underställas Kungl. Maj:ts prövning.

7 §.

Förordnande att kommun eller del därav utgör hälsovårdstötort skall av länsstyrelsen på kommunens bekostnad införas i länskungörelserna. Länsstyrelsen skall härjämte, likaså på kommunens bekostnad, låta kungöra förordnandet i den eller de tidningar, i vilka kommunala meddelanden för kommunen intagas.

8 §.

Vad i 6 och 7 §§ stadgats gäller även i fråga om upphävande av eller ändring i förordnande avseende hälsovårdstötort.

3 kap. Om hälsovårdsnämnd

9 §.

1 mom. Hälsovårdsnämnd består, efter bestämmande av kommunens fullmäktige, av minst sju ledamöter.

I stad äro stadsläkaren eller, om flera sådana läkare finnas, förste stadsläkaren samt stadsveterinären eller, om flera sådana finnas, förste stadsveterinären självskrivna ledamöter i hälsovårdsnämnden. I köping är köpingsläkaren självskrivna ledamot. I övrigt väljas ledamöterna av fullmäktige.

En av ledamöterna i hälsovårdsnämnden bör hava praktisk erfarenhet i byggnadsfrågor. Även där läkare och veterinär icke äro självskrivna ledamöter, bör medicinsk och veterinärmedicinsk sakkunskap om möjligt vara företrädd i nämnden.

2 mom. Uppdraget att vara ledamot i hälsovårdsnämnd gäller för fyra år. Avgår ledamot under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, utses ny ledamot för tid som återstått för den avgångne.

3 mom. För varje av fullmäktige utsedd ledamot skall, med iakttagande av vad som stadgas i 1 mom., utses en suppleant.

10 §.

1 mom. Den som ej uppnått tjugotre års ålder eller som är omyndig eller i konkurstillstånd får ej vara ledamot eller suppleant i hälsovårdsnämnd.

2 mom. Ledamot eller suppleant i hälsovårdsnämnd äger avsäga sig uppdraget, om han uppnått sextio års ålder. Eljest får ej någon avsäga sig uppdraget, med mindre han uppger hinder vilket godkännes av kommunens fullmäktige.

Vad nu sagts gäller icke självskrivna ledamot.

11 §.

1 mom. Hälsovårdsnämnd utser inom sig ordförande och vice ordförande för ett år i sänder. Äro både ordföranden och vice ordföranden hindrade att inställa sig vid sammanträde, utses annan ledamot att för tillfället föra ordet.

2 mom. Hälsovårdsnämnd sammanträder i stad och köping minst en gång i månaden samt i landskommun minst en gång varannan månad.

Däremellan sammanträder nämnden så ofta ordföranden finner det nödigt, ävensom då för uppgivet ändamål begäran därom framställes av självskrivnen ledamot eller av två andra ledamöter.

På anmodan av länsstyrelsen, förste provinsialläkaren eller länsveterinären skall sammanträde skyndsamt äga rum. Har förste provinsialläkaren eller länsveterinären föreslagit viss tid för sammanträdet, skall sammanträdet hållas å nämnda tid eller, om hinder därför möter, å närmast följande för sammanträde lämpliga, efter överenskommelse med förste provinsialläkaren eller länsveterinären bestämda dag.

12 §.

1 mom. Förste provinsialläkaren och länsveterinären äga att, även om de ej äro ledamöter i hälsovårdsnämnd, närvara vid nämndens sammanträden med rätt att deltaga i överläggningarna men ej i besluten och, om de begära det, få sin mening antecknad till protokollet. Vad sålunda stadgats om förste provinsialläkare gäller dock ej för stad med stadsläkare, som är likställd med förste provinsialläkare.

I stad, där stadsläkare ej finnes, och köping, där köpingsläkare ej finnes, ävensom i landskommun äger provinsialläkaren i det provinsialläkar-distrikt, inom vilket kommunen är belägen, eller, om kommunen tillhör extra provinsialläkar-distrikt, extra provinsialläkaren i detta närvara vid hälsovårdsnämndens sammanträden och deltaga i överläggningarna men ej i besluten samt, om han begär det, få sin mening antecknad till protokollet. Samma befogenhet tillkommer inom landskommun, där municipalsamhälle finnes, municipalläkaren ävensom, såvitt fråga ej är om stad med stadsveterinär, distriktsveterinären i det distrikt, inom vilket kommunen är belägen.

2 mom. Ordföranden i hälsovårdsnämnd skall tillse att nämndens ledamöter och de befattningshavare som äga rätt att närvara vid nämndens sammanträden i god tid kallas till sammanträdena och därvid erhålla förteckning å de ärenden som skola förekomma. Ledamot, som är förhindrad närvara vid sammanträde, skall härom skyndsamt underrätta ordföranden, som har att inkalla ledamotens suppleant till tjänstgöring.

Suppleant äger rätt att även eljest närvara vid hälsovårdsnämndens sammanträden och skall alltid underrättas om tid för sammanträde.

3 mom. Hälsovårdsnämnd äger vid behov tillkalla särskilda sakkunniga att deltaga i nämndens överläggningar.

13 §.

Hälsovårdsnämnd får ej handlägga ärende, såvida icke flera än hälften av ledamöterna äro närvarande.

Omröstning inom nämnden verkställes öppet, därvid den mening gäller, varom de flesta röstande förena sig. Äro vid öppen omröstning rösterna på vardera sidan lika många, gäller den mening som biträdes av ordföranden. Vid val inom nämnden samt vid tillsättande av tjänstebefattning sker omröstning med slutna sedlar, om så begäres, och lotten skiljer mellan dem som erhållit lika antal röster.

Ledamot får ej deltaga i behandling av ärende, som personligen rör honom eller någon honom närstående som sägs i 4 kap. 13 § 2. rättegångsbalken om jäv emot domare.

14 §.

Vid hälsovårdsnämnds sammanträde skall föras protokoll, som skall justeras senast vid nästa ordinarie sammanträde. Nämnden äger uppdraga åt en eller flera av sina ledamöter att jämte ordföranden verkställa denna justering.

Hälsovårdsnämndens protokoll, av vilket skall framgå vilka varit närvarande, skall upptaga för varje ärende överläggningsämnet och beslutet samt, där omröstning ägt rum, den ordning i vilken den företagits.

Den som vid sammanträde deltagit i avgörande av ärende äger anföra reservation mot det fattade beslutet. Reservation skall anmälas innan sammanträdet avslutas samt, om den närmare utvecklas, avfattas skriftligen och avgivas sist vid justeringen av protokollet.

15 §.

Hälsovårdsnämnd äger förordna, att nämndens ordförande eller annan ledamot i nämnden eller ock hos nämnden anställd tjänsteman må å nämndens vägnar fatta beslut i vissa grupper av mindre viktiga ärenden, vilkas beskaffenhet skall särskilt angivas i förordnandet. Beslut, som fattas på grund av sådant förordnande, skall anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

Genom enskild ledamots eller tjänstemans beslut får vite icke föreläggas.

Förordnande som avses i första stycket kan när som helst återkallas av hälsovårdsnämnden.

16 §.

1 mom. I stad och köping så ock i landskommun, om behov därav föreligger, skall hälsovårdsnämnd till sitt biträde hava en eller flera hälsovårdsinspektörer. Om antalet invånare i kommun överstiger 10 000, skall finnas minst en heltidsanställd hälsovårdsinspektör.

Där så kan ske utan att arbetsuppgifterna eftersättas, äga två eller flera kommuner hava gemensam hälsovårdsinspektör.

2 mom. Till heltidsanställd hälsovårdsinspektör får antagas endast den som genomgått härför anordnad kurs vid statens institut för folkhälsan eller som av medicinalstyrelsen förklarats behörig att innehava sådan befattning.

Behörighet till befattning såsom heltidsanställd hälsovårdsinspektör må av medicinalstyrelsen tilldelas den som förvärvat utbildning motsvarande sådan som avses i första stycket samt den som, utan att fylla nämnda krav på utbildning, genom förvärvad erfarenhet inom verksamhet, som kan anses ägnad att utgöra lämplig förberedelse för befattning som hälsovårdsinspektör, finnes skickad att fullgöra de uppgifter, som åvila sådan befattningshavare.

3 mom. Där ej annorlunda i särskild ordning bestämts, har hälsovårdsnämnd att antaga och entlediga hälsovårdsinspektör och övriga befattningshavare hos nämnden samt att för dem utfärda instruktion.

17 §.

Hälsovårdsnämnd skall hos kommunens fullmäktige göra framställning om de medel, som erfordras för nämndens verksamhet. I fråga om förvaltning och redovisning av dessa medel skall vad i kommunallag är stadgat lända till efterrättelse.

18 §.

Hälsovårdsnämnd är skyldig att avgiva yttrande, om sådant i tjänsten inforas av förste provinsialläkaren. Motsvarande skyldighet åligger hälsovårdsnämnden gentemot länsveterinären.

Vad i första stycket första punkten sägs gäller icke hälsovårdsnämnd i stad med stadsläkare, som är likställd med förste provinsialläkare.

19 §.

1 mom. Det åligger hälsovårdsnämnd att över inkommande handlingar föra diarium enligt fastställt formulär. Alla till nämnden inkomna handlingar, vilka icke enligt vad därom finnes föreskrivet skola överlämnas till annan, skola jämte nämndens protokoll och beslut samt avskrift av utgående skrivelser förvaras hos nämnden.

2 mom. Hälsovårdsnämnd skall på lämpligt sätt tillkännagiva var och på vilka tider till nämnden ställda ansökningar och andra handlingar mottagas.

20 §.

Hälsovårdsnämnd i stad, varest finnes stadsläkare som är likställd med förste provinsialläkare, skall årligen före juni månads utgång enligt fastställt formulär till medicinalstyrelsen avgiva berättelse om allmänna hälsotillståndet i staden under nästföregående år och vad i avseende därå blivit åtgjort under samma tid. Finnes i staden stadsveterinär, som är likställd med länsveterinär, skall berättelsen före juni månads utgång avlämnas jämväl till veterinärstyrelsen.

För annan stad, som har egen tjänsteläkare, samt för köping, som har sådan läkare, skall berättelsen före mars månads utgång avgivas till förste provinsialläkaren.

Hälsovårdsnämnd i annan kommun än sådan som avses i första och andra styckena skall före januari månads utgång avgiva berättelse varom här är fråga till de provinsial- och municipalläkare samt distriktsveterinärer, vilkas distrikt helt eller delvis falla inom kommunen.

4 kap. Om hälsovårdskonsulent

21 §.

För varje landstingsområde skall finnas en eller flera hälsovårdskonsulenter.

Hälsovårdskonsulent antages och entledigas av landstinget, som jämväl har att utfärda instruktion för konsulenten.

22 §.

Till hälsovårdskonsulent får endast antagas den som vunnit behörighet att innehava tjänst såsom heltidsanställd hälsovårdsinspektör och därefter genom vidare utbildning och allsidig tjänstgöring inom allmänna hälsovården förvärvat sådan kunskap och erfarenhet att han kan anses vara skickad att fullgöra de uppgifter, som åvila hälsovårdskonsulent.

23 §.

Hälsovårdskonsulent har att under förste provinsialläkarens ledning kostnadsfritt tillhandagå hälsovårdsnämnderna inom landstingsområdet och deras befattningshavare med erforderliga råd och upplysningar.

Beträffande hälsovårdskonsulentens åligganden i övrigt gäller vad därom föreskrives i den för honom utfärdade instruktionen.

5 kap. Om bostad

24 §.

Byggnad, som inrymmer boningsrum, skall hava sunt läge och skall till alla sina delar vara så anordnad och inredd samt så underhållas och skötas, att sanitär olägenhet ej uppstår.

25 §.

1 mom. Boningsrum skall vara så stort, att där boende icke genom bristande utrymme utsättas för sanitär olägenhet.

2 mom. Boningsrum skall kunna erhålla god dager. I varje rum skall finnas fönster, som skall vara tillräckligt stort och lämpligt anbragt samt vetta omedelbart åt det fria.

3 mom. Boningsrum skall kunna erhålla nödig luftväxling genom fönster eller annan för ändamålet lika lämplig anordning.

4 mom. Boningsrum skall kunna hållas tillbörligt varmt och skall fördenskull, där tillbörlig uppvärmning eljest ej erhålles, vara försett med tjänlig eldstad eller annan ur hälsosynpunkt tillfredsställande anordning för rummets uppvärmning till lämplig värmegrad. Under den kallare årstiden skall fönster i boningsrum vara tillräckligt värmeisolerande.

26 §.

Boningsrum skall vara så anordnat, att det bereder erforderligt skydd mot fukt.

Om boningsrum är beläget över, under eller invid lokal eller annat utrymme, vari dålig lukt, vattenånga, stark värme eller kyla eller störande buller förekommer, skall rummet genom lämpliga anordningar beredas betryggande skydd mot dylik olägenhet från det angränsande utrymmet.

Golv i boningsrum skall vara av lämpligt material. Det skall genom sin beskaffenhet och sitt läge i förhållande till markytan bereda erforderligt skydd mot olägenhet från grunden.

27 §.

I boningsrum får ej inhysas så stort antal personer, att genom deras sammanboende fara för hälsan kan uppkomma.

28 §.

Vad i 25—27 §§ sägs om boningsrum gäller även kök, som kan användas till boningsrum. Beträffande annat särskilt för matlagning avsett utrymme skall gälla vad ovan stadgats om boningsrums luftväxling, uppvärmning samt skydd mot fukt och mot olägenhet från grund och angränsande utrymme.

Varje särskilt för matlagning avsett utrymme skall vara försett med imrör eller annan för luftutsugning lämplig anordning, tvättbart golv och tvättbara väggar samt ändamålsenlig inredning.

Till varje särskilt för matlagning avsett utrymme skall höra ett med friskluftsintag försett skafferier, om icke annat för matvarors förvaring till belägenhet och anordning lämpligt utrymme står till buds.

29 §.

1 mom. Bostadslägenhet skall vara försedd med förstuga eller vindfång.

2 mom. Till bostadslägenhet skall höra erforderligt garderobsutrymme, om icke annat för kläders förvaring till belägenhet och anordning lämpligt utrymme står till buds. Kan garderob anordnas inom uppvärmt utrymme, skall minst en sådan garderob finnas i varje bostadslägenhet.

3 mom. Till bostadslägenhet skall höra egen klosett. Om byggnadstekniska eller andra skäl föranleda därtill, äger hälsovårdsnämnden dock medgiva, att klosett får vara gemensam för flera lägenheter.

4 mom. Bostadslägenhet skall, i den mån så erfordras, äga tillgång till vedbod, tvättstuga och torkrum.

30 §.

Om det är möjligt att för rimlig kostnad erhålla anknytning till allmän vattenledning, skall bostadslägenhet hava vattenledning. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning i fråga om avlopp för spillvatten.

I bostadslägenhet får icke inledas vatten, som är olämpligt till dryck.

Bostadslägenhet, som ej har vattenledning, skall på annat sätt äga lätt tillgång till gott vatten till såväl dryck som matlagning och andra hushållsbehov.

31 §.

1 mom. Innehavare av bostadslägenhet skall så sköta lägenheten och därtill hörande utrymmen, att sanitär olägenhet ej uppstår för dem som uppehålla sig där.

2 mom. Innehavare av bostadslägenhet får ej genom osnygghet, störande ljud, buller eller på annat sätt förorsaka sanitär olägenhet för närboende.

32 §.

Inom hälsovårdstötort skall genom hälsovårdsnämndens försorg anordnas fortlöpande bostadsinspektion. Tillsyn skall härvid i första hand ägnas sådana bostäder, där missförhållanden i sanitärt avseende mest kunna befaras.

33 §.

Eftersättes någon av de i 24—30 §§ samt 31 § 1 mom. givna bestämmelserna, och sker icke rättelse på uppmaning av hälsovårdsnämnden eller, på nämndens uppdrag, av någon dess ledamot eller tjänsteman, skall nämnden förelägga viss efter omständigheterna lämpad tid för felaktighetens avhjälpande. Föreläggande må ock, om skäl äro därtill, meddelas utan föregående uppmaning.

Avser föreläggandet att efter viss tid hava avhjälpit brist beträffande boningsrum, skall nämnden, om det finnes nödigt, förordna om utrymning av rummet, till dess bristen avhjälpes.

Är bristen hos boningsrum sådan att den ej kan avhjälpas, skall nämnden förbjuda rummets vidare användning för bostadsändamål.

34 §.

Där lägenhets beskaffenhet påkallar det, äger hälsovårdsnämnd förbjuda, att lägenheten bebos av mer än ett visst antal personer eller att den användes som bostad för minderårig. Nämnden äger även förbjuda, att lägenhet användes som bostad under viss årstid.

Om särskilda omständigheter föreligga, äger nämnden tillåta att utdömd lägenhet användes såsom bostad, så länge den vid tillfället där boende bor kvar.

6 kap. Om samlingslokal samt hotell och pensionat m. m.

35 §.

Lokal där vanligen ett större antal människor samlas (samlingslokal) skall till alla sina delar vara så anordnad och inredd samt så underhållas och skötas, att sanitär olägenhet ej uppstår. Särskilt skall iakttagas att lokalen är försedd med lämpliga anordningar för luftväxling och uppvärmning samt att tillgång finnes till klosetter och urinoarer i erforderligt antal.

I samlingslokal skall hållas rent och snyggt.

36 §.

Hotell, pensionat, resanderum, vandrarhem, natthärbärke eller annan dylik byggnad eller lägenhet, vari yrkesmässigt bedrivs rörelse med ändamål att åt allmänheten tillhandahålla tillfällig bostad, vare sig med eller utan förplägnad, skall till alla sina delar vara så anordnad och inredd samt så underhållas och skötas, att sanitär olägenhet ej uppstår.

Byggnad eller lägenhet som avses i första stycket skall hållas i rent och snyggt skick. Boningsrum skall dagligen rengöras och vädras.

Sängkläder jämte annan utrustning skola underhållas väl. Om sänglinne tillhandahålles, skall varje ny gäst erhålla rent sådant.

Klosetter skola finnas till ett antal, som ej får understiga en femtondel av högsta tillåtna antalet gäster.

I övrigt skall beträffande byggnad eller lägenhet som här avses bestämmelserna i 5 kap. av denna stadga i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet.

37 §.

Den som bedriver sådan rörelse som avses i 36 § är skyldig att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter för rörelsens bedrivande, som medicinalstyrelsen finner erforderliga till skydd mot sanitär olägenhet.

Föreskrifter som avses i första stycket skola för att bliva gällande godkännas av Kungl. Maj:t

38 §.

Lokal som avses i detta kapitel skall genom hälsovårdsnämndens försorg fortlöpande besiktigas.

39 §.

Är brist hos samlingslokal sådan att den ej kan avhjälpas, äger hälsovårdsnämnden förbjuda att lokalen användes som samlingslokal.

Därest lokal för rörelse som avses i 36 § är behäftad med brist, som icke kan avhjälpas, eller föreligga eljest synnerliga sanitära skäl, äger hälsovårdsnämnd förbjuda rörelsens fortsatta bedrivande. Är fråga om rörelse för vars drivande fordras länsstyrelsens tillstånd, skall dock nämnden i stället underrätta länsstyrelsen om förhållandet.

7 kap. Om bad och hygienisk behandling

40 §.

Hälsovårdsnämnd skall tillse att genom kommunens försorg eller på annat sätt kommunens invånare i den utsträckning som är möjlig äga tillgång till allmänna inomhusbad ävensom till bad i öppet vatten.

41 §.

Badinrättning, avsedd att åt allmänheten tillhandahålla inomhusbad, skall vara så anordnad, att sanitär olägenhet ej uppstår. Anläggningen får ej tagas i anspråk för sitt ändamål förrän hälsovårdsnämnden, efter det anläggningen färdigställts, godkänt densamma.

Vad i första stycket sägs skall gälla även för allmänheten avsedd anläggning för bassängbad utomhus.

Vattnet i badbassäng skall vara av tillfredsställande beskaffenhet och renhet. Det skall i erforderlig utsträckning fortlöpande renas.

42 §.

Allmän badplats får ej anordnas utan hälsovårdsnämndens medgivande. Medgivande härtill får lämnas endast om vattnet på platsen efter prov visar sig lämpligt för ändamålet.

Nämnden skall hålla noggrann tillsyn över beskaffenheten av vattnet vid allmänna badplatser och äger, när omständigheterna föranleda därtill, förbjuda bad i öppet vatten å viss plats.

43 §.

Lokal, varest rakning, hårbehandling eller skönhetsvård tillhandahålles allmänheten, får ej tagas i anspråk för sitt ändamål, förrän hälsovårdsnämnden, efter det lokalen färdigställts, utfärdat bevis att densamma godkänts. I beviset skall angivas det högsta antal behandlingsplatser som får finnas i lokalen.

44 §.

Lokal som avses i 43 § skall vara lämplig för sitt ändamål och fylla skäliga hygieniska krav. Den skall sålunda vara tillräckligt rymlig och vara försedd med lämpliga anordningar för luftväxling, uppvärmning och belysning. Om det kan ske, skall lokalen hava anknytning till vatten- och avloppsledning. I annat fall skall lokalen hava lätt tillgång till vatten av lämplig beskaffenhet. Golv och väggar skola vara hela och lätta att rengöra, och inredningen skall vara lämplig med hänsyn till det ändamål för vilket lokalen godkänts.

Lokalen får icke användas som bostad eller till annat för rörelsen främmande ändamål.

45 §.

Lokal eller anläggning som avses i detta kapitel skall så underhållas och skötas, att sanitär olägenhet ej uppstår, samt skall hållas i rent och snyggt skick.

Beträffande inredning och skötsel av lokal eller anläggning som här avses skall utöver bestämmelserna i denna stadga iakttagas de föreskrifter, som medicinalstyrelsen till förekommande av sanitär olägenhet utfärdar.

Föreskrifter som nu sagts skola för att bliva gällande godkännas av Kungl. Maj:t.

Den som är sysselsatt i verksamhet varom sägs i detta kapitel skall under arbetet iakttaga noggrann renlighet.

46 §.

Därest lokal eller anläggning som avses i detta kapitel till följd av bristande underhåll ej längre fyller de krav, som uppställts för dylik lokal eller anläggning, eller föreligga eljest synnerliga skäl, äger hälsovårdsnämnden återkalla godkännandet av lokalen eller anläggningen.

Ombygges lokal eller anläggning som avses i detta kapitel eller vidtages eljest med densamma väsentlig förändring eller användes den till annat ändamål än det, för vilket den godkänts, är godkännandet icke längre gällande.

I fråga om lokal som avses i 43 § skall vad nu sagts angivas i beviset om lokalens godkännande.

8 kap. Om vattenförsörjning och vattenkontroll

47 §.

Hälsovårdsnämnd skall tillse att erforderliga och skäligen åtgärder vidtagas för att åstadkomma tillfredsställande vattenförsörjning samt för att motverka vattenförorening inom kommunen.

48 §.

1 mom. Brunn skall vara lämpligt belägen och ändamålsenligt överbyggd samt så utförd, att ytvatten eller orenlighet ej intränger däri.

Källa skall, om den användes som vattentäkt, vara ändamålsenligt överbyggd.

2 mom. Vattenledning jämte därtill ansluten anordning för uppfordring, rening eller distribution av vatten, skall vara så inrättad och utförd samt så underhållas och skötas, att sanitär olägenhet ej uppstår.

3 mom. Vatten i brunn, källa eller vattenledning, vare sig den är avsedd för allmänt eller enskilt begagnande, eller vatten vid allmänt vattenhämtningställe vid sjö, vattendrag eller kanal får ej förorenas.

49 §.

Om vatten genom vattenledning tillhandahålles mer än femtio hushåll till dryck eller matlagning eller tillhandahålles för yrkesmässig tillverkning eller beredning av livsmedel eller för rengöring av kärl eller redskap, som användes vid sådan tillverkning eller beredning, skall vattnet undergå regelbunden kontroll.

Där länsstyrelsen så förordnar, skall vad nu sagts gälla även beträffande annat vatten, som genom vattenledning tillhandahålles i större omfattning. Innan sådant förordnande meddelas, skola hälsovårdsnämnden samt ägaren av vattenverket höras.

50 §.

I fall som avses i 49 § skall ägaren av vattenverket en gång varje kalenderår låta vattnet undergå fysikalisk-kemisk undersökning. Finnes anordning för rening av vattnet, skall undersökningen omfatta såväl det renade

vattnet som råvattnet. Medicinalstyrelsen äger på ansökan medgiva, att tiden mellan undersökningarna förlänges till tre år.

Utvisar undersökningen att vattnet är mindre tjänligt för sitt ändamål, äger hälsovårdsnämnden förordna att undersökning skall ske med kortare tidsmellanrum än de för vattenverket eljest föreskrivna.

51 §.

Ägare av vattenverk som avses i 49 § skall härjämte enligt vad nedan sägs låta vattnet undergå bakteriologisk undersökning.

Bakteriologisk undersökning skall äga rum

vid vattenverk med ytvattentäkt en gång i veckan, om verket tillhandahåller vatten åt minst 4 000 personer och eljest en gång i månaden, samt

vid vattenverk med grundvattentäkt en gång i månaden, därest verket tillhandahåller vatten åt minst 4 000 personer och eljest en gång var tredje månad.

Finnes anordning för rening av vattnet, skall vad nu sagts gälla endast det renade vattnet. Råvattnet skall emellertid i sådant fall undersökas vid vattenverk med ytvattentäkt fyra gånger årligen samt vid vattenverk med grundvattentäkt en gång varje år.

Medicinalstyrelsen äger på ansökan medgiva förlängning av tiden mellan undersökningarna. Sådant medgivande får lämnas för högst tre år för varje gång.

Utvisar bakteriologisk undersökning att vattnet är mindre tjänligt för sitt ändamål, äger hälsovårdsnämnden förordna att undersökning som avses i andra stycket skall ske dagligen och beträffande annan undersökning, att densamma skall äga rum oftare än vad eljest är fallet. I fråga om undersökning varom sägs i andra stycket får förordnandet ej återkallas, förrän två på varandra följande undersökningar visat, att vattnet åter är tjänligt för sitt ändamål.

Antalet personer, som tillhandahålles vatten från visst vattenverk, skall beräknas efter det genomsnittliga antalet under nästföregående kalenderår.

52 §.

Fysikalisk-kemisk undersökning får utföras, förutom av statens institut för folkhälsan, endast av den som av medicinalstyrelsen förklarats behörig därtill.

Bakteriologisk undersökning får utföras av nyssnämnda institut, statens bakteriologiska laboratorium och sådant laboratorium, som avses i 23 a § epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443) ävensom av den som förklarats behörig därtill av medicinalstyrelsen.

Närmare bestämmelser om förvärv av behörighet för fysikalisk-kemisk samt bakteriologisk undersökning meddelas av Kungl. Maj:t.

53 §.

Den som utfört fysikalisk-kemisk eller bakteriologisk undersökning har att däröver omedelbart upprätta protokoll i två exemplar. Det ena exemplaret skall tillställas hälsovårdsnämnden och det andra överlämnas till förste provinsialläkaren eller med denne likställd stadsläkare.

Taxa för fysikalisk-kemisk och bakteriologisk undersökning fastställs av Kungl. Maj:t.

Medicinalstyrelsen har att meddela närmare föreskrifter angående sättet för utförande av fysikalisk-kemisk och bakteriologisk undersökning samt om avfattandet av protokoll över sådana undersökningar.

54 §.

I vattenverk som avses i 49 § får vid filter- eller reningsanläggning icke sysselsättas någon som är eller kan antagas vara behäftad med sjukdom eller smitta, som genom vattnet kan överföras till människor.

Den som vid vattenverk anställs i arbete som här avses skall genom läkarintyg, vilket icke får vara äldre än trettio dagar, styrka att han är fri från sjukdom eller smitta som nyss sagts.

Medicinalstyrelsen har att utfärda närmare föreskrifter angående utförande av här avsedd läkarundersökning.

55 §.

Hälsovårdsnämnd skall hålla noggrann tillsyn över beskaffenheten av vatten på de ställen, där vatten och is hämtas för att användas till dryck, matlagning eller andra hushållsbehov eller för tillverkning eller beredning av livsmedel. Särskild uppmärksamhet skall ägnas sådana ställen, där vatten hämtas till skolor, ålderdomshem, hotell, pensionat och liknande anläggningar.

När omständigheterna föranleda därtill, äger nämnden förbjuda hämtning av vatten från visst vattenhämtningsställe eller upptagning å viss plats av is, som är avsedd för hushållsbehov eller annat därmed jämförligt ändamål.

Nämnden äger även förbjuda att is, som upptagits å viss plats utom kommunen, införes till kommunen eller försäljes därstädes.

56 §.

Föreligger brist beträffande vattenverks utrustning eller skötsel och kan bristen inverka menligt på vattnets beskaffenhet, skall hälsovårdsnämnden förelägga verkets ägare att vidtaga erforderliga åtgärder för bristens avhjälpande.

Utvisar fysikalisk-kemisk eller bakteriologisk undersökning, att det undersökta vattnet är otjänligt för sitt ändamål och kan dess användning för nämnda ändamål medföra uppenbar hälsofara, skall nämnden, då otjänligheten är av fysikalisk-kemisk art, förelägga vattenverkets ägare att avstänga tillförseln av vatten för ändamål varom sägs i 49 § och, då otjänligheten är av bakteriologisk art, antingen förbjuda att vattnet utan föregående kokning användes för nämnda ändamål eller meddela föreläggande som nyss sagts. Förbud eller föreläggande skall gälla tills vidare intill dess beskaffenheten av vattnet i viss angiven grad förbättrats.

Föreläggande att avstänga vattenledning får meddelas endast i den mån brandmyndigheten finner sådant avstängande kunna ske utan att tillgången på vatten vid eldsvåda äventyras.

9 kap. Om avledande av avloppsvatten

57 §.

Hälsovårdsnämnd skall tillse att erforderliga och skäligen åtgärder vidtagas för att åstadkomma tillfredsställande avloppsförhållanden inom kommunen.

58 §.

Innan någon för avledande av avloppsvatten anordnar underjordisk ledning, som ej är avsedd endast att föra ut avloppsvattnet från fastighet till allmän ledning i angränsande gata eller väg, skall han göra skriftlig anmälan härom till hälsovårdsnämnden. Vid anmälan skall fogas karta jämte beskrivning över ledningen, om ej sådan eljest finnes tillgänglig för nämnden.

Hälsovårdsnämnden äger, i den mån det provas erforderligt, föreskriva att avloppsvattnet skall renas.

Angående skyldighet för den som vill utföra ledning, avsedd att till sjö, vattendrag eller annat vattenområde avleda avloppsvatten från mer än 100 hushåll eller från kasern, hotell eller därmed jämförlig inrättning, beräknad för mer än 300 personer, att innan ledningen påbörjas göra anmälan hos fisketillsynsmyndigheten är särskilt stadgat.

59 §.

Avloppsledning skall, vare sig den är belägen inom eller utom byggnad, vara så anordnad samt så underhållas och skötas, att sanitär olägenhet ej uppstår.

I fråga om beskaffenheten av avloppsledning med därtill hörande anordningar inom byggnad gäller vad därom är särskilt stadgat.

60 §.

Uppstår felaktighet i avlopp eller vållar det av annan orsak sanitär olägenhet, skola åtgärder genast vidtagas för att försätta avloppet i fullgott skick. Intill dess avloppet är försatt i fullgott skick, äger hälsovårdsnämnden, om så anses erforderligt, förbjuda dess begagnande eller vidtaga sådana åtgärder, att det icke kan användas.

Rensning av avlopp skall äga rum så ofta behovet det påkallar.

61 §.

Vad i 59 § första stycket och 60 § sägs om avloppsledning och annat avlopp skall gälla även beträffande reningsanläggning och andra till avloppsledning hörande anordningar.

10 kap. Om klosett och urinoar

62 §.

Till varje byggnad, där människor uppehålla sig någon längre tid på dygnet, skall finnas lämpligt antal klosetter. Där så erfordras, skall till byggnaden höra en eller flera urinoarer.

Klosett och urinoar skola vara så anordnade samt så underhållas och skötas, att sanitär olägenhet ej uppstår.

I fråga om beskaffenheten av anläggning för vattenklosett och urinoar med vattenspolning gäller vad därom är särskilt stadgat.

63 §.

1 mom. Vattenklosett får icke, såvitt ej annat framgår av vad nedan i 2 mom. sägs, anordnas utan hälsovårdsnämndens medgivande. Sådant medgivande får lämnas endast om avloppsvattnet genom underjordisk ledning

föres ut omedelbart i allmän avloppsledning eller ock i lämpligt vattendrag eller annat vattenområde. Om särskilda skäl äro därtill och det kan ske utan att sanitär olägenhet uppstår, äger dock nämnden medgiva, att avloppsvattnet avledes även på annat sätt.

Hälsovårdsnämnden äger, i den mån det prövas erforderligt, föreskriva att avloppsvattnet skall renas.

2 mom. Länsstyrelsen äger för visst område förordna, att vattenklosett får anordnas även utan att hälsovårdsnämnden lämnat särskilt medgivande därtill, såframt avloppsvattnet genom underjordisk ledning utledes omedelbart i allmän avloppsledning samt avloppsförhållandena i övrigt äro tillfredsställande.

64 §.

Om större brist vidlåder vattenklosett och denna icke avhjälpes inom tid, som hälsovårdsnämnden föreskriver, eller skötes anläggningen vårdslöst, äger nämnden tills vidare förbjuda dess begagnande eller påbjuda sådana åtgärder att den icke kan användas.

65 §.

Vad i 63 och 64 §§ stadgas om vattenklosett skall gälla även urinoar med vattenspolning.

66 §.

Torrklosett, belägen utom byggnad som avses i 62 §, får ej ligga så nära gata, väg eller allmän plats, källa, brunn eller annat sådant vattenhämtningsställe, vattentäkt, livsmedelslokal eller vägg, varå finnes dörr, fönster eller ventilationsöppning till bostad, att sanitär olägenhet kan uppstå.

Torrklosett som avses i första stycket skall erhålla tillräcklig dager och luftväxling. I övrigt skall den vara så inrättad att fara för förorening av marken icke uppkommer och att lukt eller annan olägenhet för omgivningen undviks. Till klosett skall finnas lämplig belysningsanordning.

Inom hälsovårdstötort skall golv i torrklosett som avses i första stycket vara av för vatten ogenomträngligt ämne.

67 §.

Torrklosett, belägen inom byggnad som avses i 62 §, får ej stå i omedelbar förbindelse med boningsrum eller kök.

Torrklosett som avses i första stycket skall vara så isolerad och hava sådana anordningar för luftväxling, att lukt ej sprides till övriga delar av huset. Till klosett skall finnas lämplig belysningsanordning. Golvet skall vara av för vatten ogenomträngligt ämne.

68 §.

1 mom. Inom hälsovårdstötort skall orenligheten i torrklosetten upptagas i tätt, lätt flyttbart kärl av typ, som godkänts av hälsovårdsnämnden.

Utom hälsovårdstötort får orenligheten uppsamlas även på annat sätt, om hälsovårdsnämnden ej för visst fall annorlunda förordnar.

2 mom. Kärl som uppställs i torrklosett skall vara väl rengjort. Det skall vara så uppställt, att orenligheten ej kan komma utanför kärlet eller därtill hörande urinledning samt så att tillsyn kan utövas utan svårighet.

Inom hälsovårdstötort får kärl som här avses icke tömmas på hämtningsstället.

69 §.

1 mom. Urinoar utan vattenspolning skall vara så inrättad, att orenligheten genom underjordisk ledning föres ut omedelbart i allmän avloppsledning eller ock i lämpligt vattendrag eller annat vattenområde. Hälsovårdsnämnden äger, om särskilda skäl äro därtill och så kan ske utan att sanitär olägenhet vållas, medgiva att orenligheten avledes även på annat sätt.

Kan orenlighet från urinoar, belägen utom byggnad som i 62 § sägs, icke avledas utan sanitär olägenhet, får den upptagas i tätt kärl, innehållande torvströ eller annat lika lämpligt ämne. Kärlet skall vara uppställt under tak.

2 mom. Urinoar utan vattenspolning skall vara försedd med golv av för vatten ogenomträngligt ämne. Väggarna skola till erforderlig höjd hava en slät och vattentät yta. I övrigt skall beträffande förläggande av sådan urinoar samt beträffande dager, belysning, luftväxling och åtgärder mot lukt och andra olägenheter i tillämpliga delar gälla vad som stadgats om torr-klosett.

70 §.

Hälsovårdsnämnd äger föreskriva att, efter vad som prövas erforderligt och lämpligt, genom kommunens försorg klosett eller urinoar skall inrättas vid salutorg, hamnområde, allmän nöjes- eller badplats eller eljest där så finnes påkallat.

71 §.

Beträffande torr-klosett och urinoar utan vattenspolning, som inrättas tillfälligt och endast för viss kortare tid, äger hälsovårdsnämnd medgiva avvikelser från bestämmelserna i detta kapitel, i den mån det kan ske utan att sanitär olägenhet uppstår.

11 kap. Om renhållning

72 §.

Inom hälsovårdstötort skola sopor samt köksavfall och annan dylik orenlighet uppsamlas i tätt, lätt flyttbart kärl av typ, som godkänts av hälsovårdsnämnden. Kärl som nu sagts skola finnas i erforderligt antal. Kärl skall, om det icke användes i sopnedkast eller är nedsänkt i särskild behållare, vara försett med tättslutande lock.

Utom hälsovårdstötort får, såframt ej hälsovårdsnämnden för visst fall förordnar annorlunda, orenlighet som avses i första stycket uppsamlas även på annat lämpligt sätt än där sägs, om marken invid eller i närheten av boningshus, samlingslokal eller livsmedelslokal icke därigenom förorenas eller fara uppstår för förorening av källa, brunn eller annat vattenhämtningsställe eller vattentäkt.

Beträffande uppsamling av avfall från industriell eller annan verksamhet samt orenlighet från kloakbrunn eller avlopp skall, såväl i som utom hälsovårdstötort, gälla vad i andra stycket sägs; i den mån dylikt avfall utgöres av sopor, köksavfall och annan sådan orenlighet skall det dock alltid uppsamlas i kärl som avses i första stycket.

73 §.

Kärl som avses i 72 § skall utomhus vara uppställt på tätt underlag, som ligger högre än den angränsande markens yta.

Hälsovårdsnämnden äger dock för kommunen eller del därav medgiva, att kärlet nedsänkes i därför avsedd behållare av betong eller lika tjänligt material. Behållare som nu sagts skall vara försedd med tättslutande lock, som ligger högre än angränsande marks yta.

74 §.

Sopnedkast och soprum skola vara så anordnade, att sanitär olägenhet ej uppstår.

I fråga om beskaffenheten i övrigt av sopnedkast och soprum gäller vad därom är särskilt stadgat.

75 §.

Kärl för uppsamling av avfall ävensom sopnedkast, soprum och annan plats, där avfallskärl är uppställt eller avfall uppsamlas, skola så underhållas och skötas att sanitär olägenhet ej uppstår.

I avfallskärl få icke hållas flytande ämnen.

76 §.

Gård, portgång, förgård och annat dylikt till byggnad hörande yttre utrymme skall hållas i snyggt och värdat skick. Kloakbrunn å dessa platser skall rensas så ofta behovet det påkallar.

Inom hälsovårdstötort gäller vad nu sagts även obebyggd mark, som ej är gata, väg eller allmän plats.

Om renhållning av gata, väg och annan allmän plats samt om skydd mot nedskräpning av naturen är särskilt stadgat.

77 §.

Inom hälsovårdstötort skall latrin, avfall eller annan orenlighet, innan sanitär olägenhet uppkommer och innan uppsamlingskärlet är så fyllt att innehållet utspilles eller svårighet vid hämtning eljest vållas, bortföras till allmän soptipp eller destruktionsanläggning och får icke utan medgivande av hälsovårdsnämnden omhändertagas på annat sätt.

Utom hälsovårdstötort får latrin, avfall eller annan orenlighet, som icke lämpligen kan bortföras till allmän soptipp eller destruktionsanläggning, uppläggas eller oskadliggöras på annat sätt, om marken invid eller i närheten av boningshus, samlingslokal eller livsmedelslokal icke därigenom förorenas eller fara uppstår för förorening av källa, brunn eller annat vattenhämtningsställe eller vattentäkt.

Köksavfall bör dagligen bortföras från bostadslägenhet.

78 §.

1 mom. Vad i 77 § sägs utgör ej hinder för att köksavfall, som skall användas till svinmat, eller pappersavfall, metallskrot, lump eller annat, som skall användas till råvara, eller latrin eller annan orenlighet, som skall nyttjas vid gödsling, omhändertages i annan ordning, under förutsättning att erforderliga åtgärder vidtagas till förekommande av sanitär olägenhet.

2 mom. Inom hälsovårdstötort får köksavfall, latrin eller spillning från svin användas vid gödsling endast efter särskilt medgivande av hälsovårdsnämnden.

För område utom hälsovårdstötort äger hälsovårdsnämnden, om särskilda skäl föranleda därtill, förordna att köksavfall, latrin eller spillning från svin ej må användas vid gödsling.

79 §.

Vid forsling av latrin, avfall eller annan orenlighet skall tätt fordon eller kärl begagnas och i övrigt sådana försiktighetsmått iakttagas, att ej något utspilles eller sanitär olägenhet på annat sätt vållas.

Inom hälsovårdstötort samt eljest där hälsovårdsnämnden så förordnar skall fordon eller kärl, som innehåller latrin, sopor, köksavfall eller annan dylik orenlighet under transport hållas väl övertäckt.

Hälsovårdsnämnden äger bestämma viss tid på dygnet, då forsling av latrin, avfall eller annan orenlighet får äga rum ävensom meddela ytterligare föreskrifter angående sådan forsling.

Under den varma årstiden eller då andra omständigheter föranleda därtill, äger hälsovårdsnämnden för viss tid föreskriva, att latrin, avfall eller annan orenlighet skall bortföras regelbundet.

80 §.

1 mom. Inom hälsovårdstötort skall urin, diskvatten eller annan flytande orenlighet, som lätt kan övergå i förruttelse, bortledas i underjordisk avloppsledning. Efter hälsovårdsnämndens medgivande får dock orenligheten bortledas eller omhändertagas även på annat sätt, om det kan ske utan att marken invid eller i närheten av boningshus, samlingslokal eller livsmedelslokal förorenas eller fara uppstår för förorening av källa, brunn eller annat vattenhämtningsställe eller vattentäkt.

Utom hälsovårdstötort skall bortledande av orenlighet som här avses ske så, att förorening eller fara därför som i första stycket sägs ej uppstår.

2 mom. Tvätt- och skurvatten och annat mindre förorenat spillvatten skall bortledas i underjordisk avloppsledning eller, om sådan icke finnes, på annat lämpligt sätt.

81 §.

Genom kommuns försorg skall erforderligt antal allmänna soptippar eller destruktionsanläggningar anordnas, för avfall från område utom hälsovårdstötort dock endast om särskilt behov härav föreligger och hälsovårdsnämnden så förordnar.

82 §.

Allmän soptipp eller destruktionsanläggning skall anordnas enligt förslag, som godkänts av hälsovårdsnämnden.

Allmän soptipp får icke vara belägen inom hälsovårdstötort, såvida ej allenast kontrollerad tippning förekommer.

Allmän soptipp eller destruktionsanläggning skall ligga på betryggande avstånd från bebyggelse, vattentäkt eller allmänt nyttjad väg samt skall så underhållas och skötas, att sanitär olägenhet ej uppstår.

12 kap. Om åtgärder mot ohyra, råttor och möss

83 §.

Boningsrum med tillhörande utrymmen samt där förvarade kläder och bohag skola hållas fria från ohyra.

I den mån det i särskilt fall prövas erforderligt, har hälsovårdsnämnd att meddela de föreskrifter, som kunna anses påkallade till förebyggande och utrotande av ohyra.

84 §.

Inom varje kommun skola med vissa tidsmellanrum, allt efter det förhållandena föranleda därtill, genom kommunens försorg och på dess bekostnad åtgärder vidtagas för att utrota råttor och möss.

Åtgärder som i första stycket sägs skola vidtagas samtidigt inom hela kommunen eller viss del därav och böra, där så finnes lämpligt, ske i samarbete angränsande kommuner emellan.

85 §.

Ägare av fastighet är skyldig att, där så prövas vara av behovet påkallat, vidtaga erforderliga åtgärder för utrotande av råttor och möss inom byggnad med därtill hörande tomt eller gårdsområde samt, där hälsovårdsnämnden i särskilt fall så förordnar, jämväl annorstädes å fastigheten.

86 §.

Byggnad, som inrymmer boningsrum, samt, där hälsovårdsnämnden i särskilt fall så förordnar, jämväl annan byggnad skall vara så inrättad och försedd med sådana anordningar, att råttor och möss såvitt möjligt uteslängas (rättsäkrad).

Rättsäkring skall ske med ledning av de råd och anvisningar som medicinalstyrelsen efter samråd med byggnadsstyrelsen och veterinärstyrelsen utfärdar.

87 §.

Vara eller ämne får användas såsom medel för utrotande av råttor eller möss, endast om varan eller ämnet för sådant ändamål godkänts av medicinalstyrelsen. Godkännande får förenas med villkor och får återkallas, där särskilda skäl äro därtill.

Medicinalstyrelsen har att upprätta och offentliggöra förteckning över de varor och ämnen, vilka godkänts såsom medel för utrotande av råttor och möss. Förteckningen skall årligen granskas.

Närmare bestämmelser rörande ansökan och prövning varom sägs i denna paragraf meddelas av Kungl. Maj:t.

88 §.

Användandet av vara eller ämne som avses i 87 § skall ske med största försiktighet och med ledning av de råd och anvisningar, som medicinalstyrelsen efter samråd med veterinärstyrelsen utfärdar till skydd mot skada å människor och husdjur.

Cyanväte får användas såsom medel för utrotande av råttor eller möss endast av den som därtill erhållit särskilt tillstånd av medicinalstyrelsen.

13 kap. Om hållande av djur

89 §.

Med djurstall avses i denna stadga rum, där hästar, nötkreatur, får, getter eller svin stadigvarande hållas.

90 §.

1 mom. Den som ämnar uppföra djurstall skall på förhand göra skriftlig anmälan därom till hälsovårdsnämnden. Anmälan skall innehålla uppgift om stallets belägenhet samt vara åtföljd av ritningar över stallet. Hälsovårdsnämnden har att skyndsamt granska ritningarna och avgiva besked huruvida från nämndens sida hinder möter för uppförandet.

Anmälan som avses i första stycket erfordras ej därest byggnadsnämnd, före det byggnadslov till djurstallet meddelats, inhämtat hälsovårdsnämndens yttrande.

Djurstall för nötkreatur (ladugård) skall efter färdigställandet godkännas av hälsovårdsnämnden.

2 mom. Till uppförande av djurstall är att hänföra ej blott uppförande av helt nytt djurstall utan även mera genomgripande ombyggnad av befintligt djurstall.

91 §.

Djurstall får ej uppföras så nära gata, väg eller allmän plats, källa, brunn eller annat sådant vattenhämtningsställe, vattentäkt, livsmedelslokal eller vägg varå finnes dörr, fönster eller ventilationsöppning till bostad, att sanitär olägenhet därav kan uppstå.

Vad i första stycket stadgas om uppförande av djurstall skall gälla även förläggande av gödselstad.

92 §.

Djurstall får ej finnas i byggnad, som inrymmer boningsrum eller livsmedelslokal.

93 §.

1 mom. Djurstall skall vara så anordnat och inrett samt så underhållas och skötas, att sanitär olägenhet ej uppstår.

Inredningen i djurstall skall vara sådan, att djurens skötsel och stallets renhållning såvitt möjligt underlättas.

I djurstall skall hållas rent och snyggt.

2 mom. Djurstall skall erhålla tillräcklig dager och luftväxling samt bereda erforderligt skydd mot fukt och kyla. Golvet skall vara tätt samt av för vatten ogenomträngligt ämne och så inrättat, att den flytande orenligheten icke därifrån utrinner på marken. Golvet skall ligga högre än den angränsande markens yta. Om stallets vägg ej är av sten eller liknande ämne, skall fri gång finnas mellan väggen och gödselstaden.

Golv i gödselstad skall vara av samma beskaffenhet och så inrättat som i första stycket sägs om golv i djurstall.

3 mom. Inom hälsovårdstätort skall djurstall, där så kan ske, förses med underjordisk avloppsledning för att leda den flytande orenligheten till urinbrunn eller allmän avloppsledning. Djurstall inom sådan ort bör även hava vattenledning, där det är möjligt att för rimlig kostnad erhålla anknötning till allmän vattenledning.

94 §.

1 mom. Inom hälsovårdstätort skall den fasta orenligheten från djurstall förvaras antingen i tät, flyttbar, ovan jord stående och med lock försedd gödselkista eller i tät, med lock försedd behållare av betong eller annat lika tjänligt material, vars botten ligger högre än den angränsande markens yta.

Efter medgivande av hälsovårdsnämnden får dock den fasta orenligheten uppsamlas i gödselstad.

Den flytande orenligheten från djurstall inom hälsovårdstötort skall, där stallet icke är försett med underjordisk avloppsledning, uppsamlas med torvströ eller annat tjänligt ämne samt förvaras tillsammans med den fasta orenligheten.

2 mom. Utom hälsovårdstötort skall den fasta och flytande orenligheten från djurstall förvaras i gödselstad eller ock på annat lämpligt sätt, så att sanitär olägenhet icke uppstår.

95 §.

1 mom. Ladugård, som är avsedd för minst fem nötkreatur, skall hava särskilt mjölkkrum, försett med erforderliga anordningar för mjölkens silning och nedkylning ävensom för mjölkkärlens och mjölkredskapens rengöring och förvaring.

Vatten, som i ladugård användes för rengöring av mjölkkärl eller mjölkredskap, får icke vara sådant att det kan antagas göra mjölken skadlig att förtära eller på annat sätt otjänlig till människoföda.

2 mom. I ladugård skola fjäderfän hållas avskilda i särskilt rum.

96 §.

Den som vid arbete i ladugård eller eljest i samband med mjölkproduktion tager befattning med mjölk skall under arbetet iakttaga noggrann renlighet. Omedelbart före mjölkningen skola händerna tvättas.

97 §.

Om det med skäl kan antagas att någon, som sysslar med arbete varom sägs i 96 §, är behäftad med sådan sjukdom eller smitta eller sådant sår eller annan yttre skada, som kan föranleda att mjölken blir otjänlig till människoföda, är han skyldig att efter anmodan av hälsovårdsnämnden undergå läkarundersökning på kommunens bekostnad. Finnes han därvid behäftad med sjukdom, smitta eller skada som nu sagts, äger nämnden förbjuda att han deltar i eller användes till arbete av ifrågavarande slag.

Ägare av ladugård eller ställföreträdare för denne, som fått kännedom om eller har anledning misstänka att i ladugård eller eljest med mjölkning hos honom sysselsatt person är behäftad med sjukdom, smitta eller yttre skada som förut sagts eller som erhållit vetskap om, att sådan person sammanbor eller nyligen sammanbott med någon som är eller misstänkes vara behäftad med dylik sjukdom eller smitta, är pliktig att därom genast underrätta hälsovårdsnämnden i den kommun där arbetet bedrivs.

98 §.

Annat rum för hästar, nötkreatur, getter, får eller svin än som avses i 89 § skall hava tillräckligt utrymme, bereda erforderligt skydd mot fukt och kyla samt hållas tillfredsställande rent.

99 §.

1 mom. Hundar, katter, kaniner, pälsdjur, fjäderfä och andra dylika mindre djur ävensom bin skola så förvaras och skötas, att sanitär olägenhet icke uppstår.

2 mom. Den som ämnar anordna gård för avel av pälsdjur eller hundar skall göra skriftlig anmälan därom hos hälsovårdsnämnden samt är skyl-

dig att iakttaga vad nämnden till förebyggande av sanitär olägenhet finner skäl föreskriva.

100 §.

Om i visst fall hållande av djur vållar sanitär olägenhet, har hälsovårdsnämnden att meddela de föreskrifter som med hänsyn till förhållandena kunna anses påkallade. Hälsovårdsnämnden äger även utfärda förbud tills vidare mot djurens hållande.

101 §.

Vid tillsyn av djurstalls beskaffenhet och skötsel skall hälsovårdsnämnden i första hand hava sin uppmärksamhet riktad på sådana stall, där missförhållanden i sanitärt avseende mest kunna befaras.

14 kap. Om åtgärder till motverkande av olägenhet från industriell eller annan verksamhet m. m.

102 §.

Varje rörelse, industriell eller icke, samt varje verksamhet i övrigt skall vara så anordnad och så drivas, att sanitär olägenhet genom huller, skakningar, rök, damm, dålig lukt, giftiga gaser, vattenförorening, illaluktande avloppsvatten eller dylikt ej uppstår för den som bor eller eljest uppehåller sig i närheten.

103 §.

Utan hälsovårdsnämndens medgivande får ej anordnas alkalifabrik, anrikningsverk, ben- eller fiskmjölsfabrik, bensinstation, betningsanläggning, cellulosasprittfabrik, desinfektions- eller desinsektionsanstalt, destillationsverk för kol, trä, torv eller djurämnen eller anläggning för bränning av djurämnen eller fabrik för bearbetning av tjära eller gasvatten, fosforfabrik, färgfabrik, färgeri, garveri eller skinnberedning, glasbruk eller kakelfabrik där arsenik begagnas vid tillverkningen, grustag, gödningsämnesfabrik, jästfabrik, klor- eller klorkalkfabrik, konstgummi-, konstharts-, konstsilke- eller konstullfabrik, kopparverk, krut- eller sprängämnesfabrik, limfabrik, lin- eller hamprötningsverk, lysgasfabrik, mejeri, oljeraffinaderi eller skifferoljeindustri, pappers-, papp- eller kartongfabrik, potatisbränneri, pudretfabrik, salpetersyre- eller saltsyrefabrik, slakteri, sockerfabrik, sodafabrik, stapelfiberfabrik, stearinfabrik, stenhuggeri eller stenkross, stärkelsefabrik, sulfat- eller sulfatcellulosafabrik, superfosfatfabrik, svavelsyrefabrik, talgsjudereri, trankokeri, träsliperi, tvål- eller tvättmedelsfabrik, tvättinrättning, ugn eller annan inrättning för rostning av arsenik- eller svavelhaltiga malmer eller kalk-, koks-, kol- och masugn, ulltvätter, upplag av ben, bensin, fisk, koks, kol, lump, olja, pudrett eller råa hudar, wallboardfabrik eller ättiksyrefabrik.

Flygplats, idrottsplats, nöjesfält, motorbana eller skjuthana får ej heller anordnas utan medgivande av hälsovårdsnämnden.

Vad i första och andra styckena sägs skall gälla även vid mera genomgripande ombyggnad av befintlig anläggning eller eljest vid mera betydande ändring av driften.

104 §.

1 mom. Ansökan om medgivande som avses i 103 § skall göras skriftligen med uppgift tillika om platsen för anläggningen samt de anordningar, som äro avsedda att vidtagas för att hindra uppkomsten av sanitär olägenhet. Medgivande får lämnas endast om den avsedda platsen med hänsyn till anläggningens beskaffenhet är ur sanitär synpunkt lämpligt belägen i förhållande till närliggande bebyggelse, vattendrag, vattentäkt eller grundvattentillgång samt föreslagna anordningar kunna anses vara tillfredsställande.

2 mom. Om skyldighet att göra anmälan hos fiskeristyrelsen eller påkalla vattendomstols prövning av fråga angående utsläppande av avloppsvatten från industri samt om förbud mot varje förorening genom utsläppande av avloppsvatten från industri i vissa vattenområden gäller vad därom är särskilt stadgat.

Innan hälsovårdsnämnd meddelar besked i ärende, som skall anmälas hos fiskeristyrelsen, skall styrelsens yttrande avvaktas.

105 §.

Föreligger sanitär olägenhet som avses i 102 §, skall hälsovårdsnämnden tillhålla den som driver anläggningen att vidtaga tjänliga åtgärder för olägenhetens undanröjande.

Därest den påtalade olägenheten är svår, äger nämnden förbjuda anläggningens nyttjande intill dess erforderliga åtgärder vidtagits.

Beslut enligt vattenlagen angående utsläppande av avloppsvatten gäller utan hinder av vad nu sagts.

15 kap. Om begravningsplats

106 §.

Begravningsplats får icke anläggas eller anordnas på sådant sätt, att vatten därifrån kan menligt inverka på källa, brunn eller annat vattenhämtningsställe eller vattentäkt eller att gränsen kommer att ligga så nära byggnad, som inrymmer boningsrum eller livsmedelslokal, att sanitär olägenhet kan uppkomma. För begravningsplats bör företrädesvis väljas mark med sandig eller kalkhaltig jordmån. Platsen bör vara omsorgsfullt utdikad.

Innan tillstånd meddelas att anlägga ny begravningsplats eller utvidga förut befintlig sådan, skall hälsovårdsnämnden höras i ärendet.

Begravningsplats skall så underhållas och skötas, att sanitär olägenhet ej uppstår.

107 §.

Bårhus skall anordnas med ledning av medicinalstyrelsens därom utfärdade råd och anvisningar.

Bårhus skall underhållas och skötas så att sanitär olägenhet ej uppstår. Om krematorium är särskilt stadgat.

108 §.

Grävd grav skall vara minst två meter djup. Då särskilda skäl äro därtill, äger dock länsstyrelsen, på framställning av kommunen och efter hörande av hälsovårdsnämnden och förste provinsialläkaren, medgiva mindre gravdjup än nu sagts.

109 §.

Grav å allmän gravplats får ej ånyo begagnas innan så lång tid förflutit från det lik senast jordats där att, med hänsyn till jordmån och andra förhållanden som kunna inverka på likens förvandling, de mjuka delarna kunna anses hava fullständigt förmultnat och i intet fall tidigare än efter femton år.

I grav, som blivit upplåten åt enskild med ägande- eller besittningsrätt, får lik nedsättas efter kortare mellantid, dock med iakttagande av de försiktighetsmått, som kunna vara av hälsovårdsnämnden bestämda.

110 §.

1 mom. I kyrka, där gudstjänst brukar hållas, eller i gravkor, som står i omedelbar förbindelse med sådan kyrka, får lik icke nedsättas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

2 mom. Innan nedsättning av lik får äga rum i kyrka, gravkor, murad eller sprängd grav eller, å äldre begravningsplats, i grav som är belägen på kortare avstånd än aderton meter från byggnad, som inrymmer boningsrum eller livsmedelslokal, skall hos styrelsen för begravningsplatsen företes dels läkarintyg att liket på lämpligt sätt balsamerats, dels hälsovårdsnämndens yttrande, huruvida och vilka åtgärder därutöver må anses nödvändiga, dels ock bevis att av nämnden föreskrivna åtgärder vidtagits.

111 §.

På särskild framställning har länsstyrelsen att, efter hörande av vederbörande kyrkliga myndighet och hälsovårdsnämnden, pröva och avgöra fråga om upptagande av gravsatt lik för flyttning till annan grav eller undergående av eldbegängelse.

Upptagning och flyttning av gravsatt lik skall ske med ledning av råd och anvisningar, som utfärdats av medicinalstyrelsen.

Vad i denna paragraf stadgas om länsstyrelse skall i Stockholm avse poliskammaren.

112 §.

Bestämmelserna i detta kapitel äga ej tillämpning i fråga om förvaring av aska efter lik, som i vederbörlig ordning undergått eldbegängelse.

Angående förvaring av sådan aska samt flyttning av aska, som nedsatts efter eldbegängelse, är särskilt stadgat.

16 kap. Om hälsovårdsordning

113 §.

Därest inom viss kommun eller del därav bestämmelser utöver vad i denna stadga eller eljest i vederbörlig ordning föreskrivits erfordras i avseende å allmänna hälsovården, skola sådana bestämmelser enligt vad nedan sägs fastställas i form av hälsovårdsordning.

I hälsovårdsordning får icke intagas bestämmelse angående fråga, varom föreskrifter utfärdats jämlikt 37 eller 45 § eller som avses i 59 § andra stycket, 62 § tredje stycket eller 74 §.

114 §.

Hälsovårdsordning antages på förslag av hälsovårdsnämnden eller efter dess hörande av kommunens fullmäktige.

Hälsovårdsordning skall för att bli va gällande fastställas av länsstyrelsen. Vägras fastställelse, skall skäl därtill givas.

115 §.

Till ledning för utarbetande av hälsovårdsordning fastställer Kungl. Maj:t en normalhälsovårdsordning.

Bestämmelse i hälsovårdsordning får icke utan särskilda skäl innebära väsentlig avvikelse från motsvarande bestämmelse i normalordningen.

116 §.

Finner länsstyrelsen hälsovårdsordning av behovet påkallad, äger länsstyrelsen härom upprätta förslag, vilket skall underställas kommunens fullmäktige. Godkännes förslaget, sedan hälsovårdsnämndens yttrande inhämtats, har länsstyrelsen att utfärda hälsovårdsordningen. Om fullmäktige icke godkänna förslaget, äger länsstyrelsen ändock förordna i ärendet men skall i så fall underställa sitt beslut Kungl. Maj:ts prövning.

117 §.

Hälsovårdsordning, som fastställts eller utfärdats av länsstyrelsen, skall av länsstyrelsen på kommunens bekostnad införas i länskungörelserna samt insändas till inrikesdepartementet och medicinalstyrelsen ävensom, där hälsovårdsordning innehåller bestämmelse, som rör veterinärstyrelsens område, till veterinärstyrelsen. Länsstyrelsen skall vidare, likaså på kommunens bekostnad, låta kungöra hälsovårdsordningen i den eller de tidningar, i vilka meddelanden för kommunen intagas.

Hälsovårdsnämnden skall tillse att exemplar av hälsovårdsordningen finnas att tillgå inom kommunen för köpare.

118 §.

Vad i 114—117 §§ stadgats skall äga tillämpning även i fråga om upphävande eller ändring av hälsovårdsordning.

17 kap. Hälsovårdskontrollen

119 §.

Medicinalstyrelsen och, såvitt angår tillämpningen av bestämmelserna i 13 kap., veterinärstyrelsen skola till ledning för hälsovårdsnämnderna meddela erforderliga råd och anvisningar.

120 §.

När länsstyrelse, genom anmälan eller eljest, erhåller kännedom om missförhållande avseende allmänna hälsovården, skall länsstyrelsen tillse att tjänliga åtgärder utan dröjsmål vidtagas för att avhjälpa desamma.

Vid övervakningen över att kommuner, hälsovårdsnämnder samt de befattningshavare som avses i 2 § fullgöra sina hithörande åligganden äger länsstyrelsen att, där det anses nödigt, förelägga lämpliga viten.

Har prövning enligt vattenlagen ägt rum, under vilka villkor avloppsvatten får utsläppas, gäller om verkan därav vad som stadgats i nämnda lag.

121 §.

Hälsovårdsnämnd skall övervaka efterlevnaden av denna stadga och de föreskrifter, som meddelats med stöd av stadgan, samt fullgöra vad enligt nämnda och eljest utfärdade bestämmelser ankommer på nämnden. Härjämte skall nämnden handhava de uppgifter som i laga ordning överlämnas åt nämnden ävensom ägna uppmärksamhet och tillsyn åt allt, som kan inverka på allmänna hälsotillståndet i kommunen.

122 §.

1 mom. Vid fullgörande av vad som enligt 121 § ankommer på hälsovårdsnämnden skall nämnden taga hänsyn till vad som i varje särskilt fall kan anses skäligt med hänsyn till förevarande omständigheter samt tillse att tillsynen sker på sådant sätt, att den vållar minsta möjliga olägenhet.

2 mom. Den som har att utöva inseende över allmänna hälsovården skall äga tillträde till lokal eller område, som står under hans tillsyn, ävensom rätt att där företaga undersökning, vartill hans tjänsteåligganden kunna giva anledning.

3 mom. Den som har eller haft att utöva inseende över allmänna hälsovården eller anlåtats som biträde härvid får ej röja eller obehörigen utnyttja yrkeshemlighet, som därigenom blivit känd för honom, och ej heller, där det ej kan anses påkallat i tjänstens intresse, yppa arbetsförfarande eller affärsförhållande, vilket sålunda blivit honom kunnigt.

123 §.

1 mom. Hälsovårdsnämnd äger antingen omedelbart eller efter föregångna råd eller uppmaningar i särskilt fall meddela föreläggande eller förbud, som finnes erforderligt för efterlevnaden av denna stadga eller med stöd av densamma eller eljest utfärdade föreskrifter.

Är ej för underlåtenhet att ställa sig föreläggandet eller förbudet till efterrättelse särskild påföljd bestämd, äger nämnden i föreläggandet eller förbudet föreskriva vite för sådan underlåtenhet.

2 mom. Om nämnden finner anledning att låta anstå med föreläggande eller förbud och uppenbar fara för hälsan icke är för handen, äger nämnden meddela uppskov i ärendet på viss tid eller i undantagsfall tills vidare.

124 §.

1 mom. Föreläggande eller förbud angående bostad eller lokal som avses i 6 kap. eller djurstall kan, där lokalen innehaves med nyttjanderätt, allt efter omständigheterna riktas mot fastighetsägaren eller mot nyttjanderättshavaren eller ock mot bådadera.

2 mom. Föreläggande eller förbud beträffande lokal eller anläggning som avses i 7 kap. skall, när fråga är om beskaffenhet hos lokal eller anläggning, som upplåtits med nyttjanderätt, riktas mot fastighetsägaren. Detsamma skall gälla sådan fast inredning därstädes, som tillhör fastighetsägaren. Föreläggande eller förbud i övrigt skall riktas mot rörelsens innehavare.

3 mom. Innan föreläggande eller förbud meddelas med anledning av felaktighet, som grundar sig på förekomsten av väsentlig brist av byggnadsteknisk art, skall yttrande inhämtas av byggnadsnämnden eller byggnadstekniskt sakkunnig person rådfrågas.

125 §.

Underlåter någon att vidtaga åtgärd, som åligger honom jämlikt denna stadga eller med stöd därav eller eljest utfärdade föreskrifter, och fullgör han icke genast eller inom föreskriven tid efter tillsägelse från hälsovårdsnämnden vad han försummat eller kan han icke anträffas med sådan tillsägelse, äger nämnden, där det anses nödigt, verkställa åtgärden på den försumliges bekostnad.

126 §.

Hälsovårdsnämnd äger, där den anser nödigt, till inställelse inför nämnden kalla envar, som bor eller uppehåller sig i kommunen. Sådan kallelse skall innehålla uppgift om anledningen till densamma och skall, där det kan ske, delgivas i så god tid, att vederbörande utan svårighet kan inställa sig. I kallelsen får utsättas vite för uteblivande utan laga förfall; i sådant fall skall kallelsen delgivas skriftligen mot bevis. Kommer icke den kallade och kan nämnden ej på förhandenvarande skäl avgöra ärendet, äger nämnden utfärda nya kallelser med förhöjda viten.

127 §.

Finner hälsovårdsnämnd, att orsaken till sanitär olägenhet inom kommunen är att söka i annan kommun och vinnes icke rättelse genom hänvändelse till hälsovårdsnämnden i denna kommun, skall anmälan om förhållandet göras till länsstyrelsen.

128 §.

Polismyndighet skall, då i sanitärt hänseende anledning till anmärkning förekommer, skyndsamt göra anmälan därom till hälsovårdsnämnden samt skall tillika lämna nämnden erforderlig handräckning.

18 kap. Ansvars- och besvärshöjningar

129 §.

Med dagsböter straffes

den som bryter mot bestämmelserna i 31 § 2 mom., 35 § andra stycket samt 36 § andra och tredje styckena;

den som vid drivande av rörelse som avses i 36 § icke ställer sig till efterrättelse av medicinalstyrelsen med stöd av 37 § meddelade föreskrifter;

den som innan hälsovårdsnämnden utfärdat bevis om godkännande tager i anspråk lokal eller anläggning som avses i 7 kap.;

den som i strid mot bestämmelsen i 42 § utan hälsovårdsnämndens medgivande anordnar allmän badplats eller bryter mot av hälsovårdsnämnden med stöd av 42 § andra stycket meddelat förbud;

den som bryter mot bestämmelsen i 44 § andra stycket eller som beträffande skötsel av lokal eller anläggning som avses i 7 kap. bryter mot bestämmelserna i 45 § första stycket eller mot av medicinalstyrelsen med stöd av sistnämnda paragraf utfärdade föreskrifter;

den som bryter mot bestämmelserna i 45 § fjärde stycket eller 48 § 3 mom.;

den som utan att vara därtill behörig verkställer undersökning, som avses i 52 §;

den som i strid mot bestämmelserna i 54 § vid filter- eller reningsanläggning i vattenverk sysselsätter någon som är eller kan antagas vara behäftad med sjukdom eller smitta, som genom vattnet kan överföras till människor;

den som bryter mot av hälsovårdsnämnden med stöd av 55 § andra eller tredje stycket meddelat förbud;

den som underlåter att göra anmälan som avses i 58 § första stycket eller som bryter mot bestämmelsen i 60 § andra stycket;

den som beträffande skötsel av klosett eller urinoar bryter mot bestämmelsen i 62 § andra stycket;

den som i strid mot bestämmelsen i 63 § 1 mom. första stycket utan hälsovårdsnämndens medgivande anordnar vattenklosett eller urinoar med vattenspolning;

den som bryter mot bestämmelserna i 68 § 1 mom. första stycket och 2 mom. eller 72 § första och tredje styckena angående uppsamling av sopor, köksavfall och annan dylik orenlighet;

den som beträffande skötsel av kärl, sopnedkast, soprum eller annan plats där avfallskärl är uppställt eller avfall uppsamlas, bryter mot bestämmelsen i 75 § första stycket;

den som bryter mot bestämmelserna i 75 § andra stycket, 76 § första stycket, 77 § första stycket, 78 § 2 mom., 79 § första och andra styckena eller mot föreskrift, som hälsovårdsnämnden utfärdat med stöd av 79 § tredje eller fjärde stycket;

den som i strid mot bestämmelsen i 82 § första stycket anordnar allmän soptipp eller destruktionsanläggning.

130 §.

Med dagsböter straffes ock

den som i strid mot bestämmelsen i 87 § första stycket för utrotande av råttor och möss använder vara eller ämne, som icke för sådant ändamål godkänts av medicinalstyrelsen;

den som bryter mot bestämmelsen i 88 § första stycket;

den som i strid mot bestämmelsen i 88 § andra stycket använder cyanväte för utrotande av råttor och möss utan att därtill hava erhållit tillstånd av medicinalstyrelsen;

den som underlåter att göra anmälan som avses i 90 § 1 mom. första stycket eller som i strid mot bestämmelsen i tredje stycket av samma moment tager i bruk djurstall utan att detsamma godkänts av hälsovårdsnämnden;

den som bryter mot bestämmelserna i 93 § 1 mom. tredje stycket eller 96 §;

ägare av ladugård eller ställföreträdare för denne som underlåter att göra anmälan som avses i 97 § andra stycket;

den som underlåter att göra sådan anmälan som avses i 99 § 2 mom.;

den som bryter mot bestämmelserna i 103 § eller mot vad i 108 § stadgats angående gravdjup.

131 §.

I hälsovårdsordning får stadgas påföljd av böter högst trehundra kronor eller av dagsböter för överträdelse av dess bestämmelser.

132 §.

Bryter någon mot vad i 122 § 3 mom. är stadgat, straffes med dagsböter eller fängelse.

Å brott som nu sagts må allmän åklagare tala allenast efter angivelse av målsäganden.

133 §.

1 mom. Över hälsovårdsnämnds beslut enligt denna stadga eller föreskrift, som utfärdats med stöd av densamma, må besvär anföras hos länsstyrelsen inom en månad från det klaganden erhållit del av beslutet.

Länsstyrelsens beslut i anledning av besvär som i första stycket sägs eller eljest jämlikt denna stadga får överklagas hos Kungl. Maj:t genom besvär, vilka skola hava inkommit till inrikesdepartementet inom en månad från det klaganden erhållit del av beslutet.

2 mom. Är beslut, som innefattar föreläggande eller förbud, icke förenat med påföljd för underlåtenhet att efterkomma detsamma, må talan mot beslutet icke föras.

Har talan icke förts mot beslut, som innefattar föreläggande eller förbud vilket förenats med vite för underlåtenhet att efterkomma detsamma, må, om beslutet finnes böra helt eller delvis upprepas vid nytt vite, klagan icke föras över det nya beslutet.

3 mom. Hälsovårdsnämnd eller länsstyrelse äger förordna att beslut, som meddelats av nämnden eller länsstyrelsen, skall lända till efterrättelse utan hinder av besvär.

19 kap. Övergångsbestämmelser

134 §.

Denna stadga skall, i den mån ej nedan annorlunda sägs, träda i kraft den 1 januari 1955.

135 §.

Förordnande som avses i 6 § får meddelas jämväl före den 1 januari 1955. Likaledes må dessförinnan antagas och fastställas hälsovårdsordning varom stadgas i 113 §.

136 §.

Första gången val av ledamöter i hälsovårdsnämnd företages enligt denna stadga skall genom lottning bestämmas, vilka av de valda som skola utträda ur nämnden redan vid slutet av andra året.

137 §.

Den som vid denna stadgas ikraftträdande innehar befattning som heltidsanställd hälsovårdsinspektör eller hälsovårdskonsulent må utan hinder av vad sägs i 16 § 2 mom. och 22 § innehava dylik befattning.

138 §.

Såsom godkännande av lokal eller anläggning som avses i 7 kap. skall gälla av hälsovårdsnämnd enligt hittillsvarande bestämmelser meddelat tillstånd att taga lokalen eller anläggningen i bruk, såframt nämnden ej av särskild anledning förordnar, att prövning av dess lämplighet skall äga rum.

Har enligt hittillsvarande bestämmelser hälsovårdsnämnds tillstånd icke erfordrats för att taga i bruk lokal eller anläggning som avses i 7 kap., får utan prövning jämlikt 41 eller 43 § lokal eller anläggning, som är i bruk den 1 januari 1955, användas för samma ändamål så länge verksamheten drivs av samma person som vid angivna tidpunkt; hälsovårdsnämnden äger dock om särskilda skäl föranleda därtill, förordna att sådan prövning skall äga rum. Överlåtes verksamheten, skall godkännande av lokalen eller anläggningen ske på samma sätt som beträffande ny lokal eller anläggning.

Vad i första och andra styckena sägs skall äga motsvarande tillämpning beträffande djurstall som avses i 90 § 1 mom. tredje stycket.

139 §.

Vad i 67 § första stycket stadgas om att torrklosett icke får stå i omedelbar förbindelse med boningsrum eller kök skall, där 2 kap. hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566) hittills tillämpats, icke gälla klosett, som inrättats före den 1 januari 1955, om ej hälsovårdsnämnden för visst fall annorlunda förordnar.

140 §.

Utan hinder av vad i 82 § andra stycket sägs må, där 2 kap. hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 hittills tillämpats, redan inrättad allmän soptipp nyttjas som sådan till den 1 januari 1957.

141 §.

Vad i 92 § stadgats om att djurstall ej får finnas i byggnad, som inrymmer boningsrum eller livsmedelslokal, skall ej utgöra hinder för att djurstall, som före ikraftträdandet av denna stadga inrättats i byggnad som nyss nämnts, alltjämt nyttjas för sitt ändamål, om ej hälsovårdsnämnden annorlunda förordnar.

142 §.

Föreskrifterna i 93 § 2 mom. om beskaffenheten av golv i djurstall eller gödselstad och om fri gång mellan stallets vägg och gödselstad samt i 95 § 1 mom. första stycket om mjölkkrum skola, om ej hälsovårdsnämnden annorlunda förordnar, icke gälla djurstall, som tagits i bruk före ikraftträdandet av denna stadga.

143 §.

Genom denna stadga upphävas hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919, förordningen den 19 juli 1941 (nr 654) angående kontroll av vattenledningsvatten samt förordningen den 26 november 1943 (nr 824) angående flyttning av gravsatt lik m. m.

144 §.

Är föreskrift, som utfärdats med stöd av 30 eller 54 § hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 eller eljest antagits av kommun, stridande mot denna stadga eller med stöd av densamma eller 59 § 7 mom. byggnadsstadgan den 30 juni 1947 (nr 390) utfärdade anvisningar, skall föreskriften upphöra att gälla med utgången av år 1954.

Det åligger hälsovårdsnämnd att snarast möjligt efter det denna stadga utfärdats undersöka i vad mån de nya bestämmelserna böra föranleda ändring i de föreskrifter avseende allmänna hälsovården vilka gälla inom kommunen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Förslag till hälsovårdsstadga	3
Utdrag av statsrådsprotokollet den 17 oktober 1958	23
I. <i>Inledning.</i>	23
II. <i>Huvuddragen av gällande hälsovårdsbestämmelser.</i>	26
III. <i>Vissa huvudfrågor i förslaget till ny hälsovårdsstadga</i>	29
1. Differentiering av hälsovårdsstadgans bestämmelser efter bebyggelse- typer.	29
Hälsovårdsstadgekommittén.	29
Remissyttrandena	31
Departementschefen	39
2. Hälsovårdsorganisationen	42
A. Allmänna synpunkter.	42
Hälsovårdsstadgekommittén	42
Remissyttrandena	44
B. Hälsovårdsnämnderna	47
Gällande bestämmelser	47
Hälsovårdsstadgekommittén.	48
Remissyttrandena	50
C. Hälsovårdsexperterna.	54
a. Allmänna synpunkter	54
Hälsovårdsstadgekommittén	54
Remissyttrandena.	54
b. Hälsovårdsinspektörer.	56
Gällande bestämmelser	56
Hälsovårdsstadgekommittén	56
Remissyttrandena.	57
c. Hälsovårdskonsulenter.	61
Hälsovårdsstadgekommittén	61
Remissyttrandena.	63
D. Departementschefen	69

3.	Hälsovårdsstadgans tillämpningsområde m. m.	78
A.	Företag, varå arbetarskyddslagen är tillämplig	78
	Gällande bestämmelser m. m.	78
	Hälsovårdsstadgekommittén.	79
	Remissyttrandena	80
B.	Arbeten, varå skogsföreläggingslagen är tillämplig	84
	Gällande bestämmelser m. m.	84
	Hälsovårdsstadgekommittén.	85
	Remissyttrandena	85
C.	Militära områden	85
	Gällande bestämmelser m. m.	85
	Hälsovårdsstadgekommittén.	85
	Remissyttrandena	86
D.	Arbetsplatser för statlig och kommunal förvaltning	89
	Gällande bestämmelser m. m.	89
	Hälsovårdsstadgekommittén.	89
	Remissyttrandena	90
E.	Departementschefen	90
4.	Materiella bestämmelser i hälsovårdslagstiftningen eller i andra författningar, m. m.	95
	Hälsovårdsstadgekommittén.	95
	Remissyttrandena	96
	1951 års byggnadsutredning m.m.	103
	Departementschefen	109
5.	Kompletterande hälsovårdsföreskrifter	117
	Gällande bestämmelser	117
	Hälsovårdsstadgekommittén.	117
	Remissyttrandena	119
	Departementschefen	124
6.	Hälsovårdslag i stället för hälsovårdsstadga	126
	Hälsovårdsstadgekommittén.	126
	Remissyttrandena	126
	Departementschefen	127
IV.	Begreppet sanitär olägenhet m. m.	128
	Hälsovårdsstadgekommittén	128
	Remissyttrandena.	129
	Departementschefen.	132
V.	Förslaget till hälsovårdsstadga	134
1 kap.	Inledande bestämmelser	134
	Gällande bestämmelser	135
	Hälsovårdsstadgekommittén.	135
	Remissyttrandena	136
	Departementschefen	136
2 kap.	Om hälsovårdsnämnd.	138

3 kap.	Om bostad	154
	Gällande bestämmelser	154
	Hälsovårdsstadgekommittén	156
	Remissyttrandena	160
	Departementschefen	170
4 kap.	Om samlingslokal samt hotell och pensionat m. m.	182
	Gällande bestämmelser	182
	Hälsovårdsstadgekommittén	183
	Remissyttrandena	184
	Departementschefen	186
5 kap.	Om lokal och annan anläggning för bad och hygienisk be- handling, m. m.	189
	Gällande bestämmelser	189
	Hälsovårdsstadgekommittén	189
	Remissyttrandena	191
	Departementschefen	193
6 kap.	Om vattenförsörjning och vattenundersökning m. m.	196
	Gällande bestämmelser	196
	Hälsovårdsstadgekommittén	197
	Remissyttrandena	199
	Departementschefen	204
7 kap.	Om avledande av flytande orenlighet m. m.	211
	Gällande bestämmelser	211
	Hälsovårdsstadgekommittén	214
	Remissyttrandena	215
	Departementschefen	218
8 kap.	Om klosett och urinoar.	224
	Gällande bestämmelser	224
	Hälsovårdsstadgekommittén	225
	Remissyttrandena	227
	Departementschefen	232
9 kap.	Om renhållning	239
	Gällande bestämmelser	239
	Hälsovårdsstadgekommittén	241
	Remissyttrandena	244
	Departementschefen	247
10 kap.	Om åtgärder mot ohyra, råttor och möss	253
	Gällande bestämmelser	253
	Hälsovårdsstadgekommittén	254
	Remissyttrandena	257
	Departementschefen	260
11 kap.	Om hållande av djur.	263
	Gällande bestämmelser	263
	Hälsovårdsstadgekommittén	265
	Remissyttrandena	268
	Departementschefen	277

12 kap.	Om anläggning och upplag för industriell verksamhet m.m.	281
	Gällande bestämmelser	281
	Hälsovårdsstadgekommittén.	282
	Remissyttrandena	283
	Departementschefen	288
13 kap.	Om hälsovårdsordning	294
	Gällande bestämmelser	294
	Hälsovårdsstadgekommittén.	294
	Remissyttrandena	294
	Departementschefen	295
14 kap.	Om hälsovårdskontroll	301
	Gällande bestämmelser m.m.	301
	Hälsovårdsstadgekommittén.	303
	Remissyttrandena	306
	Departementschefen	310
15 kap.	Om ansvar och besvär	317
	Gällande bestämmelser	317
	Hälsovårdsstadgekommittén.	318
	Remissyttrandena	319
	Departementschefen	321
16 kap.	Övergångsbestämmelser.	323
<i>Departementschefens hemställan</i>		324
<i>Bilaga</i>		
	Hälsovårdsstadgekommitténs förslag till hälsovårdsstadga	325

Nr B 47

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av avtal mellan Sverige och Förenade Arabrepubliken för undvikande av dubbelbeskattning och förhindrande av skatteflykt beträffande inkomst- och förmögenhetsskatter; given Stockholms slott den 9 oktober 1958.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollen över finans- och utrikesdepartementsärenden för den 18 april 1958 och över finansärenden för denna dag samt med överlämnande av ett den 29 juli 1958 undertecknat avtal mellan Sverige och Förenade Arabrepubliken för undvikande av dubbelbeskattning och förhindrande av skatteflykt beträffande inkomst- och förmögenhetsskatter vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels godkänna nämnda avtal;

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

G. E. Sträng